

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ

ΣΥΡΙΑΝΩΝ

από το 1900

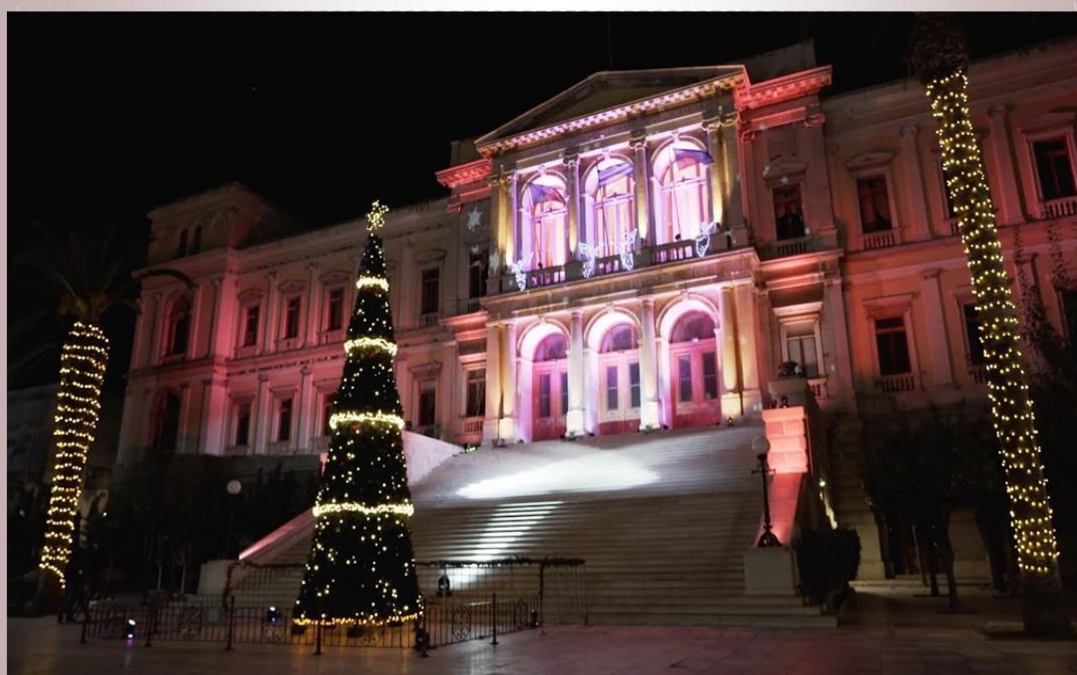
Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών 2020

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ύλη από την Ηλεκτρονική Έκδοση

01/09/23—31/12/23

Έτος 28ο Τεύχος 111

Χρόνια Πολλά!
Ευτυχισμένος ο Νέος Χρόνος

2024

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Από τον κοσμήτορα Χρήστο Θανόπουλο

Μια ακόμη χρονιά πλησιάζει προς το τέλος της.

Ο Σύνδεσμος Συριανών παρουσίασε το νέο ημερολόγιό του για το 2024, με θέμα: «Αποτυπώνοντας τη Σύρο, σε πορτολάνους, νησολόγια, χάρτες, χαρακτηριστικά και φωτογραφίες». Οι παλαιότερες απεικονίσεις της Σύρου, ανά τους αιώνες. Χαρίστε το ημερολόγιο στα αγαπημένα σας πρόσωπα!

Τον Οκτώβριο πραγματοποιήθηκε η εκδρομή προς Γλα, Ορχομενό, Λιβαδειά, ενώ το Νοέμβριο ξεναγηθήκαμε στο μεγαλοπρεπές Δημοτικό Θέατρο Πειραιά και στην πολύ ενδιαφέρουσα Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά. Ακολούθησαν η Χριστουγεννιάτικη Εορταγορά – Εορτή Αγ. Νικολάου στη Στέγη μας και η παρακολούθηση της θεατρικής παράστασης "Da" στο Θέατρο «Ιλίσσια».

Τον Ιανουάριο 2024 θα πραγματοποιηθεί η Ετήσια Γενική Συνέλευση, η Κοπή της Βασιλόπιτας και η επίσκεψη – ξενάγηση στην Αεροπορική Βάση Δεκελείας, στο Μουσείο της Πολεμικής Αεροπορίας και της Σχολής Ικάρων. Θα ακολουθήσουν και πολλές άλλες ενδιαφέρουσες εκδηλώσεις.

Σας περιμένουμε όλους!

Στη δύσκολη σύγχρονη παγκόσμια συγκυρία, τα πατριωτικά σωματεία συνδέουν τους ανθρώπους μεταξύ τους, με την ιδιαίτερη πατρίδα τους, με τον πολιτισμό, σε πνεύμα αλληλεγγύης και αδελφότητας!

*Ο Πρόεδρος Δημήτρης Βαφίας και το Δ.Σ. εύχονται σε όλες και όλους ολόψυχα **«Καλές Γιορτές, Καλή Χρονιά, Υγεία, Αγάπη, Ειρήνη και κάθε καλό, σε εσάς, τις οικογένειές σας και τη Σύρα μας».***

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Έτος Ιδρύσεως 1900

Πατριωτικό - Πολιτιστικό - Φιλανθρωπικό Σωματείο

3ης Σεπτεμβρίου 56 - 5ος Όροφος

10433 Αθήνα

Τηλ : 210 8226785

E-Mail : syn.syrianon@gmail.com

: synsyrianon@synd.gr

Ιστοχώρος : www.synd.gr

Ηλεκτρονική Διαδικτυακή Έκδοση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Ενημερωτικό Περιοδικό

Έτος 28ο - Τεύχος 111

ΟΚΤ – ΝΟΕ - ΔΕΚ 2023

ISSN 2241 - 9497

Υπεύθυνος Έκδοσης

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤ. ΒΑΦΙΑΣ

Πρόεδρος Συνδέσμου

Δημιουργία - Ενημέρωση

Κωνσταντίνος Ν. Παπαπολίζος

Διόρθωση κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

Συνεργάτες παρόντος τεύχους αλφαβητικά

Δημήτρης Βοϊκος

Χρήστος Θανόπουλος

Τάκης Κυριτσόπουλος

Ανδρέας Πασσάς

Μερόπη Σπυροπούλου

Νίκος Σαλίβερος

Δακτυλογράφηση Κειμένων

Χρήστος Θανόπουλος

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν τις προσωπικές και μόνο θέσεις των συνεργατών συγγραφέων τους και συνεπώς δεν απηχούν τις θέσεις του εντύπου μας, το οποίο όμως διατηρεί το δικαίωμα να τα τροποποιεί όταν αυτό κριθεί αναγκαίο.

Ψηφιακή Εκτύπωση Περιοδικού από την «Γράμμα Εικόνα» του Νίκου Χατζίρη
Ζακύνθου 16 – 11361 Αθήνα Τηλ 2108841197

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ,
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023 – ΙΟΥΝΙΟΣ 2024

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024: Κυριακή 14 Ιανουαρίου 2024, Ώρα 11.00. Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών.

Κυριακή 21 Ιανουαρίου 2024, Ώρα 11.00. Επαναληπτική Ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Συριανών στη Στέγη μας. Διοικητικός, οικονομικός απολογισμός, προγραμματισμός της νέας χρονιάς.
Κοπή της βασιλόπιτας των μελών του Συνδέσμου.

Σάββατο 27 Ιανουαρίου 2024, Ώρα 10.00. Επίσκεψη – ξενάγηση στο στρατιωτικό αεροδρόμιο Δεκελείας (Μουσείο Πολεμικής Αεροπορίας, Νέο Μουσείο Σχολής Ικάρων, Σχολή Ικάρων), φαγητό στην χασαποταβέρνα «Βλάχος», επί της Λεωφόρου Πάρνηθας. **Κόστος συμμετοχής 15 ευρώ το άτομο.**

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2024: Τετάρτη 14 Φεβρουαρίου 2024, Ώρα 11.00. Επίσκεψη – ξενάγηση στο Εθνικό Τυπογραφείο (μουσείο, σύγχρονες εγκαταστάσεις) επί της οδού Καποδιστρίου 34. Συνάντηση στην είσοδο του ΕΤ επί της οδού Καποδιστρίου 34.

ΜΑΡΤΙΟΣ 2024: Πέμπτη 7 Μαρτίου 2024, Ώρα 19.00. Αποκριάτικο γλέντι Τσικνοπέμπτης στη Στέγη μας;

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2024: Παρασκευή 5 Απριλίου 2024, Ώρα 9.00. Ημερήσια εκδρομή στο Πικέρμι (ξενάγηση στην αίθουσα με την παλαιοτολογική συλλογή Πικερμίου), στη Ραφήνα (ξενάγηση στο «Σπίτι της Τρίγλιας», στο «Μουσείο Θαλάσσης» και στο Γερμανικό Οχυρό), φαγητό στη Ραφήνα, στην ψαροταβέρνα «Άγωνα Γραμμή». **Παρακολούθηση της Ακολουθίας των Γ' Χαιρετισμών** στο νέο μεγάλο ναό της Ιεράς Μονής Νταού Πεντέλης. **Κόστος συμμετοχής 17 ευρώ το άτομο.**

Σάββατο 27 Απριλίου 2024, Ώρα 11.00. Ιστορικός περίπατος στα «Αρμενικά» της Παλιάς Κοκκινιάς. Ξενάγηση από την κ. Κουίν Μινεσιάν στην πρώην προσφυγική παραγκούπολη, (όπου η Near East Relief Organisation είχε κτίσει Νοσοκομείο-Ορφανοτροφείο), στην οδό

Αμερικανίδων Κυριών, στον αρμενικό ορθόδοξο Ι. Ν. Αγ. Ιακώβου - Σούρπ Αγκόπ (όπου τραγουδούσε θρησκευτικό τραγούδι τη Μ. Πέμπτη η μετέπειτα ρεμπέτισσα Μαρίκα Νίνου) και στον αρμενικό ευαγγελικό ναό. Φαγητό στην αρμενική «Σχολή Ζαβαριάν», με αρμενικά εδέσματα (πουγκάκια με κρέας – μαντί, κρεατοπιτάκια - λαχματζούν, μελιτζανοσαλάτα, ντολμαδάκια, χούμους, σαλάτα τάμπουλε, κ.α.) που θα ετοιμάσουν για εμάς οι περίφημες «Αρμένισσες της Κοκκινιάς». Συνάντηση έξω από τον σταθμό ΜΕΤΡΟ «Νίκαια». **Κόστος συμμετοχής 25 ευρώ το άτομο.**

ΜΑΪΟΣ 2024: **Σάββατο 25 Μαΐου 2024, Ώρα 9.00.** Ημερήσια εκδρομή στη Δημητσάνα, Στεμνίτσα, φαγητό στη ταβέρνα-ψησταριά «Στεμνίτσα», στο κέντρο του χωριού. **Κόστος συμμετοχής 30 ευρώ το άτομο.**

ΙΟΥΝΙΟΣ 2024: **Σάββατο 15 Ιουνίου 2024, Ώρα 11.00.** Ξενάγηση από τον αρχαιολόγο κ. Γεώργιο Μοστράτο στη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας, στο Φετιχιέ Τζαμί και στο Υδραυλικό Ρολόι του Ανδρόνικου Κυρρήστου ή «Αέρηδες» (αρχαίο ρολόι της αγοράς και ανεμοδείκτης, τεχνολογικό επίτευγμα της εποχής του, που λειτουργούσε επί εικοσιτετραώρου βάσεως, μετέπειτα χριστιανικός ναός και τεκές του Τάγματος των Μεβλεβί Δερβίσιδων). Συνάντηση στην είσοδο της Ρωμαϊκής Αγοράς επί της οδού Πολυγνώτου 3. **Κόστος συμμετοχής 8 ευρώ το άτομο.**

Δηλώσεις συμμετοχής: Μάρω Καφετζοπούλου, τηλ. 2102016490, 6946842363

Χρήστος Θανόπουλος, τηλ. 2107291746, 6944852669

Η εκκίνηση των ημερήσιων εκδρομών γίνεται από την οδό Γ' Σεπτεμβρίου 2, στο κέντρο της Αθήνας. Όπου δεν αναφέρεται κόστος συμμετοχής, η συμμετοχή είναι δωρεάν. Η Στέγη του Συνδέσμου Συριανών είναι στην οδό Γ' Σεπτεμβρίου 56, στον 5ο όροφο. Η ιστοσελίδα του Συνδέσμου Συριανών είναι: www.synd.gr. Σε περίπτωση τροποποίησης του προγράμματος, θα υπάρξει έγκαιρη ενημέρωση.

Τραπεζικός Λογαριασμός Συνδέσμου Συριανών:

ALPHA BANK IBAN GR 7901402380238002001000044

Το Έπος του 1940 και η διανόηση

Από την κ. Μερόπη Σπυροπούλου

Στο ιερό προσκλητήριο του 1940 ανταποκρίθηκε, *«με της καρδιάς το πύρωμα»*, η Διανόηση της πατρίδας μας, με την απaráμιλλη σε νόημα επιστολή που έγραψαν και έστειλαν στους απανταχού του κόσμου συναδέλφους τους, κορυφαίοι Έλληνες διανοούμενοι, στις 10 Νοεμβρίου του 1940. Πρόκειται για ένα κείμενο που εκπέμπει διαχρονικά μηνύματα που αφορούν τις αξίες του πνευματικού και ηθικού πολιτισμού, μία πολύτιμη παρακαταθήκη για όλους μας. Ας δούμε τι γράφεται σε αυτή την επιστολή:

«Είναι δυο εβδομάδες τώρα, που μ' ένα τελεσίγραφο, μοναδικό στα διπλωματικά χρονικά των Εθνών, για το περιεχόμενο, την ώρα και τον τόπο που το παρουσίασαν, η Ιταλία κάλεσε την Ελλάδα να της παραδώσει τα εδάφη της, ν' αρνηθεί την ελευθερία της και να κατασπιλώσει την τιμή της.

Οι Έλληνες δώσαμε στην ιταμή αυτή αξίωση της φασιστικής βίας, την απάντηση που επέβαλαν τριών χιλιάδων ετών παραδόσεις, της ιερής γης, χαραγμένες βαθιά στην ψυχή μας, με το αίμα των μεγαλύτερων ηρώων της ανθρώπινης ιστορίας. Και αυτή τη στιγμή, κοντά στο ρεύμα του Θυάμιδος και τις χιονισμένες πλαγιές της Πίνδου και των Μακεδονικών βουνών, πολεμούμε, τις περισσότερες φορές, με τη λόγχη, αποφασισμένοι να νικήσουμε ή να πεθάνουμε μέχρις ενός.

Σ' αυτόν τον άνισον, σκληρότατον αλλά και πεισματώδη αγώνα, που κάνει τον λυσσασμένο επιδρομέα να ξεσπάει, κατά των γυναικών, των γερόντων και των παιδιών, να καίει, να σκοτώνει, ν' ακρωτηριάζει, να διαμελίζει τους πληθυσμούς στις ανοχύρωτες και άμαχες πόλεις μας και στα ειρηνικά χωριά μας, έχουμε το αίσθημα ότι δεν υπερασπιζόμαστε δική μας μόνο υπόθεση. Ότι αγωνιζόμαστε για τη σωτηρία όλων εκείνων των υψηλών αξιών, που αποτελούν τον πνευματικό και ηθικό πολιτισμό, την πολύτιμη

παρακαταθήκη που κληροδότησαν στην ανθρωπότητα οι δοξασμένοι μας πρόγονοι, και που σήμερα βλέπουμε ν' απειλούνται από το κύμα της βαρβαρότητας και της βίας. Ακριβώς αυτό το αίσθημα εμπνέει το θάρρος σ' εμάς τους Έλληνες διανοούμενους, τους ανθρώπους του πνεύματος και της τέχνης, ν' απευθυνθούμε στους αδελφούς μας όλου του κόσμου, για να ζητήσουμε, όχι την υλική βοήθεια, αλλά την ηθική βοήθειά τους. Ζητούμε την εισφορά των ψυχών, την επανάσταση των συνειδήσεων, την εργασία, το κήρυγμα, την άμεση επίδραση παντού, όπου είναι δυνατόν, την άγρυπνη παρακολούθηση και την ενέργεια για έναν καινούργιο πνευματικό Μαραθώνα, που θ' απαλλάξει τα συναντιστεκόμενα έθνη από τη φοβέρα της πιο μαύρης σκλαβιάς που είδε ποτέ ο κόσμος. Όταν μια τέτοια επανάσταση συντελεστεί, η νίκη θα στεφανώσει το μέτωπο και του τελευταίου, του πιο ταπεινού εργάτη.

Με τη μεγάλη και σταθερή αυτή ελπίδα, σας στέλνουμε τον αδελφικό μας χαιρετισμό».

Υπογράφουν: Κωστής Παλαμάς, Σπύρος Μελάς, Άγγελος Σικελιανός, Γεώργιος Δροσίνης, Σωτήρης Σκίπης, Δημ. Μητρόπουλος, Κ. Δημητριάδης, Νίκος Βέης, Κ. Παρθένης, Ιω. Γρυπάρης, Γιάννης Βλαχογιάννης, Στρατής Μυριβήλης, Κ. Ουράνης, Μ. Μαλακάσης, Γρηγόρης Ξενόπουλος, Αλεξ. Φιλαδελφεύς, Αριστ. Καμπάνης.

Η συμβολή της Διανόησης στο Έπος του 1940 υπήρξε, εξίσου, αποφασιστική, με τρόπους που θα μπορούσαν να ταξινομηθούν σε όλα όσα: συνετέλεσαν στην προετοιμασία του Έπους, διαδραματίστηκαν κατά τις ηρωικές ημέρες του αγώνα στο Μέτωπο, και έγιναν στα μετόπισθεν, μακριά από τη φωτιά, αλλά, σίγουρα, με τον ίδιο ένθερμο παλμό και την ίδια μύχια συναίσθηση της έννοιας του όρου φιλοπατρία.

Στην προετοιμασία ήταν το ενθουσιώδες φρόνημα του λαού. Ήταν η άσβεστη φλόγα από την ψυχή της νεολαίας μας, που δεν γεννήθηκε από τη μία στιγμή στην άλλη, αλλά είχε ανάψει και μεταλαμπαδευτεί χρόνια νωρίτερα από τους δασκάλους μας, μέσα στα σχολεία και στις Πανεπιστημιακές αίθουσες.

Σ' αυτούς τους επιστήμονες, που έτρεφαν τα νιάτα με τον άρτο της Ιστορίας και των Παραδόσεών μας, τα πότιζαν με το νάμα της πίστης μας, και τα μεθούσαν «με το αθάνατο κρασί του εικοσιένα».

Η προετοιμασία για το Έπος, σε επίπεδο εκπαίδευσης, πρόβλεψης, χωροταξικής εφαρμογής, στρατηγικής και τακτικής, απαιτούσε και εξειδικευμένες επιστημονικές γνώσεις για την οργάνωση της άμυνας. Τα οχυρά της ελληνοβουλγαρικής μεθορίου (Ρούπελ, Περιθωρίου, κ.α.), η μεθοδικότητα των στρατιωτικών επιχειρήσεων, η εκπαίδευση των

αξιωματικών και των στρατιωτών μας, σ' αυτές τις επιστημονικές γνώσεις βασίστηκαν.

Στο Μέτωπο, που το χιόνι και η παγωνιά δεν κάνουν εξαιρέσεις και ο θάνατος ή ο ακρωτηριασμός δεν επιτρέπουν επιλογές, εκεί βρέθηκαν καταξιωμένοι επιστήμονες, αλλά και πολλοί άνθρωποι των Γραμμάτων και της Τέχνης, όπως: Οδυσσέας Ελύτης, Παναγιώτης Κανελλόπουλος, Γιώργος Σαραντάρης, Σπύρος Μελάς, κ.α.

Στα μετόπισθεν, εκτός από την καταγεγραμμένη τεράστια συμβολή των μεγάλων ποιητών μας και των θεατρικών συγγραφέων, προκύπτει το αδιαμφισβήτητο συμπέρασμα ότι η επιστράτευση της ελληνικής διανόησης και επιστήμης υπήρξε καθολική.

Σήμερα, ζούμε σε καιρούς, που, όπως γράφει ο αείμνηστος, Κώστας Τσιρόπουλος, *«Η ζωή έγινε ζωή ανευθυνότητας, διεκδικήσεων μόνο και ανταλλαγμάτων, ζωή καιροσκοπών και αδιάφορων, για ό,τι σημαίνει Ελλάδα, ανθρώπων. Ζούμε σε καιρούς, που η ζωή τείνει να καταργήσει και αυτήν ακόμα την απλή μνεία του ηθικού χρέους»*.

Το σημερινό ζητούμενο και το απολύτως αναγκαίο είναι και πάλι μια βαθιά συνειδητοποίηση της εθνικής μας ταυτότητας και αξιοπρέπειας, με την ελληνική και θρησκευτική της Παράδοση.

Είναι επιτακτική ανάγκη μιας αντίστοιχης φιλοπατρίας και σοβαρότητας από τους πάσης φύσεως «δασκάλους» που, με το παράδειγμά τους, θα εμπνεύσουν στους σημερινούς νέους και μελλοντικούς επιστήμονες τη συνείδηση της διαχρονικής τιμής τού να ονομάζονται «Έλληνες».

Μερόπη Σπυροπούλου

Ομότιμη Καθηγήτρια
Πανεπιστημίου Αθηνών

Αναδημοσίευση από το Περιοδικό ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ, της Χριστιανικής Στέγης Καλαμάτας, τεύχος 582, έτος 57^ο, Οκτώβριος 2023.

«ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΤΩ ΦΩΤΩ»

Του Ανδρέα Γ. Πασσά
Δικηγόρου Αθηνών επί τιμή

Το φλάς της φωτογραφικής μνήμης άστραψε σήμερα, παραμονή των Θεοφανίων, στις παιδικές αναμνήσεις της δεκαετίας 1950-1960.

Τις φωτογραφίες των αναμνήσεων αυτών θέλω, με τα λίγα λόγια μου, να εμφανίσω και να μοιράσω στα, τότε, παιδιά που σήμερα διανύουν τις ηλικίες των 60, 70, ή και περισσότερο, χρόνων, συμπατριωτάκια, συμμαθητάκια, γειτονόπουλα, φιλαράκια.

Πόση προσμονή, πόση προσδοκία για να ψάλομε τα Κάλαντα των Θεοφανίων, («τω Φωτώ»), χωρισμένοι σε μικρές παρέες, στα στενοσόκακα των Ψαριανών και της Κοιμήσεως και της Μεταμορφώσεως και των Πευκακίων.

Ξεχυνόμαστε μόλις σουρούπωνε, κρατώντας τα τσίγκινα λαδοφάναρα με την αμυδρή «ζωντανή» φλογίτσα συντηρούμενη από το φωτίλι βουτηγμένο μέσα στο λάδι. Τα λαδοφάναρα που κατασκεύαζαν οι Συριοί φαναρτζήδες με ιδιαίτερο γούστο, υπήρχαν σε όλα τα σπίτια και ήταν χρήσιμα στις περιπτώσεις διακοπής του ηλεκτρικού.

Τριγύρω στο λαδοφάναρα τα τζαμάκια, που καμιά φορά τα χρωματιστά ήταν πιο ακριβά, διέχεαν μυστηριακά την λάμψη που τρεμπάιζε στα σκοτεινά σοκάκια, στις σκάλες, στις αυλίσες, στις γωνιές και προφύλαγαν την φλόγα από τις ριπές του αέρα ή το χιονόνερο.

Με την ασυγχρόνιστη «ατάκα» της αυτοσχέδιας χορωδίας μας σε "unisono" «ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΤΩ ΦΩΤΩ» άνοιγαν οι πόρτες και έβγαιναν οι γνωστές μας φάτσες των νοικοκυραίων για να μας τρατάρουν, να ανταποδώσουν τις ευχές, να δώσουν το φιλοδώρημα, και μετά επιταχύνουμε για να προλάβουμε να τα πούμε σε όσο περισσότερα σπίτια μπορούσαμε, μέχρι να προχωρήσει το σκοτάδι της νύχτας.

Δεν ξέρω πόσοι από τα τότε παιδιά θυμούνται τα ωραία αυτά, ιδιαίτερης θρησκευτικότητας, Κάλαντα των Θεοφανίων, μα, για να μην τα καταβροχθίσει ο χρόνος, θα τα γράψω, όπως τα λέγαμε τότε, όπως ακριβώς αποδίδονταν ακουστικά, ξυπνώντας πάλι τις αναμνήσεις των παιδικών χρόνων στην ευλογημένη βραδυά της παραμονής των Φώτων.

ΣΗΜΕΡΑ ΕΙΝΑΙ ΤΩ ΦΩΤΩ π' αγιά, π' αγιάζουν οι παπάδες
και μεσ' στα σπίτια μπαίνουνε και λέν, και λέν τον Ιορδάνη.

Ο Ιορδάνης Βαφτιστής επέ, επέρασε και είπε
χαρίσετέ μου τα κλειδιά τα μα, τα μαργαριταρένια
ν' ανοίξω την παράδεισο να πιώ, να πιώ νερό δροσάτο
να πέσω ν' αποκοιμηθώ σε μιά, σε μιά μηλιά αποκάτω
να πέσουν τ' άνθη απάνω μου τα ρό, τα ρόδα στην ποδιά μου
καί τα χρυσά τριαντάφυλλα τριγύ, τριγύρω στα μαλλιά μου.

Ανήφορος κατήφορος σε τρι, σε τρία πηγαδάκια
ήτανε τρείς μελαχρινές με τά, με τ' άσπρα φουστανάκια
η μιά κεντάει τον ουρανό η ά, η άλλη το φεγγάρι
κι' η τρίτη η μικρότερη κεντά, κεντάει τον Άη Γιάννη.

*Από το αρχείο του Ανδρέα Πασσά, που ευγενώς προσέφερε η
κ. Μαίρη Πασσά.*

ΣΥΡΙΑΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ΜΠΑΜΠΩ

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

Οι γαρουφαλιές, τα γιασεμιά, τα ρόδα και οι κατηφέδες πεντοβολούσανε στις γλάστρες, όπως και τα πλατύφυλλα βασιλικά στους ασβεστωμένους γκαζοτενεκέδες.

Οι βαμβακούλες, τα μανουσάκια, οι όψιμες βιολέτες, τ' αγιοκλήματα και τα πελαργόνια βρισκόντουσαν στην καλύτερη ώρα της ανθοφορίας τους!

Και τα χελιδόνια χτίζανε φωλιές ανάμεσα στα φυλλώματα και στις ταξιανθίες, που σχημάτιζαν οι φούξιες βουκαμβίλιες. Οι καφετζήδες είχανε ασβεστώσει τα καλντερίμια τους και είχανε απλώσει γαλάζια σιδερένια τραπεζάκια έξω, όπως και ψάθινες καρέκλες, με χαραγμένο στο ξύλο το όνομα του καφενείου. Οι άντρες διαβάζανε τις εφημερίδες τους σταυροπόδι, παίζανε τα κομπολόγια τους, ρούφαγαν θορυβώδικα το καφεδάκι ή πίνανε τη ρακή τους με σταφιδοστράγαλο. Οι νοικοκυράδες φορώντας τις ποδίτσες τους είχανε πιάσει έξω απ' τις πόρτες τους το απογευματινό κουτσομπολιό.

Όλες οι συζητήσεις αφορούσαν σήμερα την κατάκτηση του Κυπέλλου από τη θρυλική «Ρόνστιμπακ», το καμάρι της γειτονιάς! Οι μανάδες των ποδοσφαιριστών πετούσανε στα σύννεφα.

– Ποιός να μας το 'λεγε, κερά Ανθούλα μου, πως τα βλαστάρια μας θε να γνωρίζανε τέτοια μεγαλεία!

– Και αυτό το άξιο παλικάρι, ο Θράσος, τι να σου πω, πολύ ανέβηκε στην εχτίμησή μας, εμένανε και του αντρού μου, του Γιάγγου!

– Ε, έχει και η τρίχα τον ίσκιο της, κερά Λουλουδιά, μαθές!

Η κυρά Καλλιόπη, η φαρμακόγλωσσα δεν άντεξε άλλο και ... ξανάβαλε την κασέτα

...

– Άσε με, τον καλοπερασάκια, τον μπήξε, τον δείξε, που τηνε γυρίζει αστεφάνωτη την κοπέλα ...

– Νισάφι πιά, κυρά Καλλιόπη. Ας μην είμαστε δηχτικοί, έχω να πω...

Αξάφνου όλες οι κουβέντες κοπήκανε μαχαίρι καθώς από μακριά ακουστήκανε κλαρίνα και ζουρνάδες. Στήσανε όλες τους αφτιά και μάτια, αλλά δεν κατάφεραν να ξεκρίνουνε κάτι συγκεκριμένο και πιάσανε να εικάζουνε ...

– Κανένας γάμος θε να γένεται... Άντε και στης αγγόνας σου με το καλό, κερά Λένη ...

– Νά 'σαι καλά, Μανταρινιά μου κι ό,τι αλαχταράς να το δεις ...

– Αμήν, ο Θεός να δώσει!

===

Σε πέντε λεπτά μέσα η κεφαλή της πομπής, που ανηφόριζε απ' το Καρνάγιο εμφανίστηκε μπροστά στου Αργουδέλη το φούρνο. Την ποδηγετούσε ο μέγας

τελετάρχης, ο Ζήσος, πισωπατώντας και κουνώντας τα χέρια του σαν μαέστρος! Το ντύσιμό του θύμιζε ... τον Δελαπατρίδη, με τη μαύρη βελάδα του, το ημίψηλο, τα ... τσίγκινα λιλιά στο στέρνο, που του είχε απονείμει ... ο Φιξ και τη λιλά ταινία, διαγώνια περασμένη στο στήθος του με την επιγραφή «Ενορία Αγίου Γεωργίου».

Προηγούνταν η φαμφάρα του μουσικού του Κωνσταντινίδη, όπου έπαιζε σαξότουμπα ο ίδιος, κόρνο ο Γιακουμής ο Χλεμπονιάρης, αυτός που άλλαζε τα πέταλα των μουλαριών και τουμπιά δυό παιδιά του ορφανοτροφείου. Παρέμενε ένας κενός χώρος γύρω στα δέκα μέτρα και πίσω του τρεις ζυγές γύφτων με κλαρίνα και τουμπερλέκια έκλειναν την πομπή.

Στον κενό χώρο ανάμεσα, τέσσερεις ποδοσφαιριστές του «Αστέρα» και δύο της «Ρόνστιμπακ» μεταφέρανε, πάνω σ' ένα φορείο, τον τραυματισμένο Καλιακούδα, που στο τέλος του αγώνα είχε τραυματιστεί στο χέρι και σφάδαζε απ' τους πόνους! Και όσο περνούσε η ώρα το χέρι του «κρύωνε» και οι πόνοι του γινόντουσαν αβάσταχτοι!

– Ωιμέ, έκλαιγε και θρηνολογούσε. Πλάι του ο Λευτέρης ο ληστής έβρεχε κατά τακτά χρονικά διαστήματα τον κεφαλόδεσμό του στο λαγήνι και του δρόσιζε το μέτωπο.

– Κουράγιο, αδέρφι, κουράγιο ...

– Που να μην έσωνα να 'παιζα. Ωωωωχ!

Πολλές γυναίκες στο θέαμα τούτο κάνανε το σταυρό τους.

– Πλήγμα μεγάλο για την οικογένεια του παιδιού, Ασπασία μου!

– Πέστο ψέματα, συμπεθέρα!

Τη στιγμή εκείνη περνούσε ο Δημοτικός Σύμβουλος, ο επιφορτισμένος με την επαρκή απόδοση φωτισμού οδών και σοκακίων. Αυτός ως νουνεχής άνθρωπος προσπάθησε να βάλει τα πράγματα στη θέση τους.

– Τι το περιφέρετε, μωρέ, άσκοπα το παιδί; Πηγαίνετε το αμέσως σ' ένα ντοχτόρο

...

Το κύρος του άρχοντα αυτού ήτανε μεγάλο και πολλοί τάχτηκαν με το μέρος του.

– Έχει απόλυτο δίκιο ο κύριος Σύμβουλος. Το αξίωμά του και μόνον αποτελεί εχέγγυον, φώναξε κάποια ζωντοχήρα.

– Εμένα μου λες, αγρίεψε ο Λινάρδος, ο ψαράς. Τις ξέρουμε καλά όλοι αυτοί τις πολιτικάντηδες!

Οι απόψεις άρχισαν να διίστανται ...

– Να τονε πάμε ογλήγορις στον ορθοπεδικό ...

– Όχι, όχι, το ορθόν είναι να τονε περάσουμε πάνω από εικοσιδύο μνήματα ασαράντιστα!

– Εγώ θα πρότεινα, μπήκε στη μέση μια μαμμή, να τον πάτε στην κυρά Μπάμπω την πραχτική. Αυτή μονάχα είναι σε θέση να τον γιατροπορέψει!

===

Την εποχή εκείνη κάθε αξιοπρεπής μαχαλάς, τη μαμμή και την πραχτική γιάτρισσά του τις είχε σε πρώτη ανάγκη. Οι γυναίκες αυτές, όπως άλλωστε και οι διάφορες καφετζούδες, κόφτρες, πετρορίχτρες και φαρμακολύτρες, καταφεύγανε κι αυτές σε

διάφορα τερτίπια και επικίνδυνες πραχτικές, προκειμένου να εξασφαλίσουν τα προς το ζην!

Όλες τους, είτε φανερά είτε ιεροκρυφίως παρασκευάζανε για τους ασθενείς τους σωρεία από γιατροσόφια και μαγικά δικής τους επινόησης, όπως μαντζούνια, παπαζωτά, φίλτρα από δρακοντιά, μουσκάδες, σερνικοβότανα καθώς και φυλακτά ενάντια στη γλωσσοφαγιά ή το μάτι το μοχθηρό και γεμίζανε γυάλες με ποικίλα σκευάσματα, προερχόμενα από αγκιναρόζουμα, πικραγγουριές, ουρές αρουραίων, παρηγορικά ελιξήρια, καταπότια, ρεβέντια και σουπλιμέδες!

Επιπλέον στην πλούσια συλλογή τους δεν απολείπανε τα σιδερόχορτα, οι αβδέλλες, τα φιδοπουκάμισα και τα χελωνοκαύκαλα! Οι περισσότερες μάλιστα γιάτρισσες διαπλέκανε τα κομπογιαννίτικα τους με τα ... αγιωτικά, προσφέροντας στον ασθενή, παράλληλα με τα πιο πάνω, και αντίδερα σαρακοστής ή και λάδι καντήλας, ταξιδεμένο πρώτα πάνω σε σαράντα κύματα! Μερικές απ' αυτές ήσανε εξπέρ στη βασκανία και τη χειροπρακτική! Άλλες πάλι, όπως η κυρά Άεουσα η αούτισσα απ' το Αϊβαλί για παράδειγμα, εκτός της θεραπείας, ξέρανε πώς να ξορκίζουνε την κατσιποδιά και την ανδρόπαυση!

===

Μια απ' τις πλέον αναγνωρισμένες και αποτελεσματικές θεραπεύτρες και ξεματιάστρες ήτανε αναμφισβήτητα η κυρά Ρηνιώ ή Μπάμπω στη Νεάπολη.

Γνώριζε τα αγιωτικά και τα τερτίπια της κιριτζήδικης γιατρικής καλύτερα κι απ' το διθέσιο καναπέ του σπιτιού της! Αρκετοί μάλιστα παίρνανε όρκο, πώς ήξερε όσο καμία άλλη να ξορκίσει το βάσκαμα και να προκαίνει τη βεντερούγα!

– Να τον πάμε ρε, στην Μπάμπως, πρότεινε ο Γιάννης ο Απέρπας, χτυπώντας τον αέρα με τις γροθιές του.

===

Το χαμόσπιτο της Μπάμπως ήτανε ταπεινό όπως και η ίδια. Στην πρόσοψη της χαμοκέλλας της υπήρχε μια μικρή χωματένια αυλή μ' ένα πηγάδι στη μέση της και ένα μικρό κοτέτσι γεμάτο πουλερικά.

Η ξώπορτα του σπιτιού έκλεινε με διπλές αμπάρες από μέσα, τα ντουβάρια ήτανε ξεφλουδισμένα και βαμμένα στο λουλακί και υπήρχε ένα και μοναδικό παράθυρο προς το μέρος του στενού, σφαλιστό πάντοτε με σιδερένιο γκάγκaro.

Ο Γιάννης ο Απέρπας, που είχε υπό την προστασία του τον ανήμπορο, βάρεσε δυο φορές την πόρτα με τη γροθιά του.

– Εϊ κυρά, εϊ καλοκυρά, μέσα είσαι;
– Τί τρέχει, αστρί μου, και βροντάς τη θύρα μου;
– Έχω 'δω ένα σακατεμένο παιδάκι, καλέ. Κόπιασε να το γιατροπορέψεις ...
– Μια στιγμούλα να πετάξω απάνου μου το μποξά και ξεμυτάω.
– Βγήκε η γριά, έκοψε την κατάσταση και είπε να της σύρουνε μέσα τον Καλιακούδα.

Τον ξαπλώσανε ανάσκελα στη ντιβανοκασέλα και πιάσανε θέσεις γύρωθέ του.

Το καμαράκι απόπνεε κλεισούρα, οσμή οσπρίων που βράζανε στην τσουκάλα και μπαγιάτικο θυμίαμα.

Χάρτινα σταμπαριστά εικονάκια διαστίζανε τους τοίχους, ένας ραϊσμένος καθρέφτης υπήρχε πάνω απ' το κρεβάτι και σε κάποια εσοχή είχε τοποθετηθεί ένα πήλινο μπαρδάκι ταπωμένο με κουκουναρί, σ' ένα τραπεζάκι μερικά μισογιομάτα μπουκάλια με λάδι ευχέλαιου και τρία μισοκαμμένα κεριά. Ακόμα, ένα κρεμαστό καντήλι φώτιζε την εικόνα κάποιου ξεθωριασμένου αγίου και ακριβώς απέναντι απ' το κρεβάτι η γιάτρισσα είχε ένα γιούκο με στρωσίδια και διπλές βελέντζες του χωριού της σε ντάνες.

===

Χωρίς να βγάλει άχνα πήρε ένα μπρούντζινο λιβανιστήρι με ένα καρβουνάκι και λίγους κόκκους λιβάνι και το άναψε. Κατόπιν έφερε τρεις γύρες πέριξ του τραυματία ψιθυρίζοντας ακατάληπτες φράσεις. Στη συνέχεια πήγε και έφτυσε εφτά φορές σε κάθε γωνιά της κάμαρης.

Στο αναμεταξύ ο Καλιακούδας σπαρτάραγε απ' τους δυσβάσταχτους πόνους, ενώ ο Απέρπας του 'λεγε ... ανέκδοτα για να ξεχαστεί.

– Δεν νταγιαντώ άλλο γερόντισσα, κατάφερε να ξεστομίσει ...

– Μια χαρά σε βλέπω μπίρομ, φτου να μη σε βασκάνω, φτούσου, φτούσου!

Του ακράγγιξε γκεβρέσικα το σακατεμένο χέρι και άρχισε τις χειρομαλάξεις ...

Τα ουρλιαχτά του μικρού φτάνανε τώρα ίσαμε το καλτσάδικο του Πασσά, που θα απείχε και πεντακόσια μέτρα απ' το σπίτι!

– Μου 'ρχεται να βαρέσω το κεφάλι μου στο ταβάνι. Αχχχ!

– Έχε μου 'μπιστοσύνη, γιούκα μου και δείξε γκαϊρέτι. Πώς θα πας στρατιώτης; Μμμ, για ... νευροκαβαλίκεμα μου μοιάζει ...

Του έκανε αμέσως επάλειψη με καντηλόλαδο, που περιείχε ξεροτηγανίδια παλιά, του 'δωκε να μασήσει αντίδερο της διακαινησίμου και μετά επέσταξε θυμέλαιο καθαγιασμένο απάνω στις εξέχουσες αποφύσεις του σπασμένου οστού, ολοκληρώνοντας την αγωγή με επίθεμα γιακής!

Τον άφησε έτσι να καλμάρει για λίγο και ξαφνικά με μια απότομη, πλην αποφασιστική κίνηση συνέπτυξε το οστό με σκοπό να δημιουργήσει ψευδάρθρωση, παρά τις ωρυγές και τις τσιρίδες του άτυχου νεανία, που κάνανε τους κατοίκους όμορων συνοικιών ν' ανησυχήσουνε και να πεταχτούνε ... με τα εσώρουχα στους δρόμους!

– Ουφ, τελέψαμε, αναστέναξε η Μπάμπω, με φωνή που παλλότανε από καμάρι. Πάρε τώρα, αστρί μου, να πιείς ένα καταπότι από ρίζα μανδραγόρα και άσε τη θεια να στο μπαντάρει όπως 'κείνη κατέχει ...

Το χέρι του Καλιακούδα είχε πάρει τώρα ένα φλογοκόκκινο χρώμα, γι' αυτό του έβαλε επιπλέον κατάπλασμα από πίτουρο, το οποίο είχε εμποτίσει πιο πριν σε φριτούρα και του το 'δεσε γκρετίδικα.

– Θα γιάνει, καλέ συ το χεράκι του, ρώτηξε να μάθει ο Απέρπας.

– Το πράμα μιλάει από μόνο του, Γιάννη μου. Με την πείρα πό 'χω στη δουλειά,

δε βλέπω βαθιά ρηγμάτωση μήτε και τίποτες γιαράδες για να τρομάξω ...

Μετά πήρε χαρτί και καλαμάρι και αρχένεψε να ορνιθοσκαλίζει ρετσέτες δικές της.

– Σου γράφω 'δω, γιέ μου, ένα τσιτζίμπιρι να κάμεις γαργάρες και ένα μαντζούνι μπάλαμο, που θ' αγοράσεις απ' τον Αλέκο το μπακάλη.

Δεν παράλειψε δε, προτού τονε ξεπροβοδίσει, να του δώσει και εδεσματολόγιο.

– Θα τρως φιδέ. Άμε τώρα στην ευκή του Χριστού και της Παναγίας ...

Βγήκανε πάλι στο δρόμο, πήρε ο Απέρπας τον Καλιακούδα στην πλάτη του και ξεκινήσανε. Στο μεταξύ η κατάσταση του τραυματία είχε επιδεινωθεί αισθητά. Το χέρι του είχε μελανιάσει και οι πόνοι ήτανε φριχτότεροι από ποτέ!

===

Στο νοσοκομείο είχε σημάνει γενικός συναγερμός! Γιατροί εφημερεύοντες αλλά και άλλοι συνάδελφοί τους ανακληθέντες την τελευταία στιγμή τρέχανε δεξιά κι αριστερά και δίνανε οδηγίες. Πίσω τους ακολουθούσανε αλαφιασμένοι βοηθοί, τραυματιοφορείς, νοσηλεύτριες και αποκλειστικές! Η περίπτωση του τραυματισμού του Καλιακούδα και η δημοσιότητα που είχε λάβει το γεγονός, είχε ταρακουνήσει όλο το προσωπικό!

Στον Καλιακούδα είχανε κάνει άμεση μεν εισαγωγή, όμως τον είχανε παρατήρει να χτυπιέται απ' τους πόνους στο ράντζο, μέχρι ο ακτινολόγος να φέρει τις πλάκες. Πολλοί φίλαθλοι ήταν εκείνοι, που του είχανε στείλει λουλούδια και ευχές, ανάμεσά τους και ο Ζαφείρης ο μπακάλης, ο οποίος είχε στείλει φίκο σε γλάστρα.

– Τι να τα κάνω 'γω τα λουλουδικά, μονολογούσε το άμοιρο παιδί. Εγώ ένα ... παυσίπονο θέλω ...

Σε λίγο εμφανίσανε τις ακτινογραφίες, που δείχνανε συντριπτικό κάταγμα στο μετακάρπιο του δεξιού χεριού.

Καίτοι η διάγνωση ήτανε σαφής, προέκυψαν εντούτοις αφιστάμενες απόψεις μεταξύ των γιατρών.

– Επιβάλλεται, κύριοι, άμεση ανάταξη οστού, γνωμάτευσε κάποιος ... στομαχολόγος ...

– Εγώ θα πρότεινα να προβούμε σε αρθροσκόπηση, αποφάνθηκε ο οφθαλμίατρος.

– Ωστόσο δε θα πρέπει ν' αποκλείσουμε το ύγρωμα ή το ύδραρθο, είπε με χαμηλή φωνή ο ... ορθοπεδικός, που είχε περιπέσει σε δυσμένεια, γιατί εδώ και μέρες είχε καταχεριάσει το διευθυντή του!

– Η Μπάμπω εισηγήθηκε ... γαργάρες, πετάχτηκε αυθαίρετα ο Γιάννης ο Απέρπας, φύλακας – άγγελος του τραυματία.

– Δε σου πέφτει λόγος εσένα Γιάννη, τον παρατήρησε κάποιος του μαγειρείου.

Τελείως απροειδοποίητα εμφανίστηκε τότε ο Αδελφός Νοσηλευτής. Στη θέα του και μόνο όλοι οι επιστήμονες νιώσανε δέος και κάνανε τρία βήματα πίσω!

– Τί συμβαίνει εδώ;

– Το χεράκι του παιδιού, κύριε συνάδελφε, χρειάζεται γυψάρισμα ...

– Δε θα μου υποδείξεις εσύ τι χρειάζεται, αποπήρε σκαιά τον άλλο ο Αδελφός Νοσηλευτής. Παρακαλώ να μεταφερθεί πάραυτα ο ασθενής στο ιατρείο μου ...

Τον μεταφέρανε εκεί δίχως δεύτερη λέξη και αυτός αφού φόρεσε πράσινη στολή χειρουργείου, αποστειρωμένη μάσκα προσώπου και σαμπό τσόκαρα πλησίασε τον καταγματία ακολουθούμενος από την προϊσταμένη και μια ασκούμενη νοσοκόμα. Μεγάλο το λειτούργημα του χειρουργού, σκέφτηκε. Έρχονται στιγμές που είσαι εσύ κι ο Θεός ...

– Εμένα σε παρακαλώ ... μη με ανακατεύεις στις δουλειές σου, φώναξε ο Γιάννης ο Απέρπας απ' το βάθος του διαδρόμου, λες και είχε διαβάσει τη σκέψη του!

Τον αγνόησε επιδεικτικά και άρχισε να εξετάζει τον Καλιακούδα. Μόλις ολοκλήρωσε την εξέτασή του στράφηκε στην προϊσταμένη και τη ρώτησε με στόμφο ...

– Δε μου λες, διαθέτουμε ... υπακτικόν;

– Μόλις μας τελείωσε, προφέσορά μου, απάντησε ενοχικά εκείνη κοκκινίζοντας από ντροπή σαν ανύπαντρη μητέρα ...

– Κακώς, κάκιστα! Εισηγούμαι τότε να κάνουμε στον ασθενή δύο ... κλύσματα απανωτά ...

– Τολμώ να σας υποδείξω, πως κάτι τέτοιο αντενδείκνυται στην παρούσα περίπτωση, ψέλλισε εκείνη έτοιμη να καταρρεύσει ...

– Μου εξηγείς, σε παρακαλώ, το σκεπτικό σου;

– Μα πρόκειται, καθηγητά μου, περί κλασικής περιπτώσεως βαρέως κατάγματος του ενός χεριού ...

– Του ενός είπες, προϊσταμένη; Πώς εγώ είχα την εντύπωση καταγμάτων και στα δύο χέρια;

– Μάλιστα, μάλιστα, του ενός χεριού, κύριε Πρύτανη, απάντησε με αναπτερωμένο κάπως το ηθικό της.

– Αφού λοιπόν πρόκειται περί ενός μόνο κατάγματος, προτείνω να του κάνουμε ... ένα μονάχα κλύσμα!

===

Φτάνοντας στο σπιτάκι που έμενε, ο Γιάννης ο Απέρπας ξάπλωσε εξουθενωμένος στο μπαουλοντίβανό του, νιώθοντας μνήμες μακρινές να τον πετροβολούνε. Φρικτές θύμησης, ακουστικές θύμησης, οπτικές θύμησης και θύμησης οσμών κλινικής, που δεν ήταν σε θέση να τις προσδιορίσει!

Μπρος στα μάτια του ξεπήδησαν οι λευκοί θάλαμοι του δημόσιου ψυχιατρείου, που κάποτε τον περιέθαλπε. Τι απαίσια εμπειρία κι εκείνη, Θε μου! Ξανάδε στην οθόνη του νου του τους τρελογιατρούς, που κράδαιναν σφυράκια αντανάκλαστικών και τους νοσοκόμους με τις άσπρες ρόμπες, που κατάστελναν τους ψυχοπαθείς με ηλεκτροσόκ και ζουρλομανδύες!

Άκουγε νοερά τα ουρλιαχτά και τα αναίτια γέλια των παρανοϊκών, «έβλεπε» τα δεσίματα στα κρεβάτια και τους θαλάμους απομόνωσης και ένιωθε στην άκρη της γλώσσας του τις πικρές γεύσεις των ψυχοφαρμάκων!

Τον είχανε κλείσει στον ίδιο θάλαμο με το συμπατριώτη του, τον Τζίμη τον μπαξεβάνη, που και κείνος είχε βαρύ ιστορικό!

Είχε κάνει πολλές παλαβομάρες, είν' αλήθεια, αλλά εκείνο που τον είχε οδηγήσει στο τρελάδικο ήτανε, όταν μια μέρα πήρε την τσάπα του και έσκαψε μέρος της πλατείας Μιαούλη, για να ... φυτέψει, τάχα, ραπανάκια για την όρεξη!

===

Για μεγάλο χρονικό διάστημα κανένας δεν είχε κάνει τον κόπο να τους επισκεφθεί. Κάποια μέρα μη νταγιαντώντας άλλο, ο Τζίμης γυρίζει και λέει στο φίλο του:

– Τι καθόμαστε και κάνουμε εδώ μέσα, ρε Γιάννη; Στο φινάλε ... θα μουρλαθούμε! Πρέπει το συντομότερο να πείσουμε το διευθυντή να μας δώσει εξιτήριο ...

– Τάσσομαι υπέρ, ανέκραξε ο Γιάννης και πέταξε στον αέρα ... την περικεφαλαία που φορούσε. Όμως, εξήγησέ μου, πώς;

– Έχω καταστρώσει στο μυαλό μου ένα σκέδιο, που θα τ' ακούσεις και θα ... λωλαθείς!

Τα μιλήσανε λοιπόν, τα συμφωνήσανε, που λέει και το τραγούδι, γνώριζε κι ο Γιάννης κάποιους απ' το κυλικείο, που πήγαινε και βοηθούσε, πιάσανε αυτοί τους γιατρούς και εκείνοι φέρανε το θέμα προς επανεξέταση.

===

Αρχικά τους περάσανε από πρωτοβάθμια και ύστερα από δευτεροβάθμια επιτροπή αξιολόγησης και η διάγνωση βγήκε αρνητική αναφορικά με την τρέλα τους.

Απόμεινε μόνο η τελική γνωμάτευση του αρχιάτρου, ο οποίος κάποιο μεσημέρι τους κάλεσε στο γραφείο του.

– Πληροφορούμαι μετά χαράς, ότι η υγεία σας τείνει να αποκατασταθεί, άρχισε χωρίς περιστροφές ο αρχίατρος.

– Την ίδια άποψη έχουμε κι εμείς ...

– Δε ζήτησα τη γνώμη σας. Εντούτοις, για τυπικούς και μόνο λόγους, θα υποβάλω δύο ερωτήσεις στον καθένα σας, αρχής γενομένης από τον Γιάννη. Ο Τζίμης παρακαλώ να εξέλθει ...

– Μάλιστα, κύριε ιατρέ ...

Κλείδωσε την πόρτα ο αρχιφρενολόγος, βάρεσε μερικές παραδοσιακές σφυριές στο γόνατο του Γιάννη και ρώτησε:

– Απάντησέ μου, νούμερο τριαντατρία: Αν σου βγάλω το ένα ... μάτι, τί θα πάθεις;

– Θα καταστώ μονόφθαλμος, ντόκτορά μου!

– Έξοχα! Κι αν τώρα σου βγάλω και τα δύο μάτια;

– Δε θα βλέπω καταντίπ ...

– Ελεύθερος άνευ όρων, Γιάννη! Έλα να σου υπογράψω το εξιτηριό σου! Ας περάσει τώρα μέσα και ο έτερος των αιτούντων.

Βγαίνοντας ο Γιάννης πέταξε στον Τζίμη ... το «σκονάκι».

– Ρε συ, μονόφθαλμος – τυφλός είν' οι απαντήσεις. Γκέγκε;

Ο Τζίμης εισήλθε στο γραφείο και κάθισε συνεσταλμένα με την τραγιάσκα στο χέρι στην άκρη της πολυθρόνας.

Ο αρχίατρος, που και κείνος ... είχε τη «σκαγιά» του και το μάτι του γυάλιζε,

άρχισε να κυκλοφέρει τον Τζίμη.

– Νούμερο τριανταδύο, ξερόβηξε δίνοντας έμφαση στη φωνή του, αν σου κόψω το ένα αφτί τί πρόκειται να συμβεί;

– Θα γίνω μονόφθαλμος σαν τον Μοσέ Νταγιάν, απάντησε αβίαστα ο Τζίμης, ενθυμούμενος τα λόγια του Γιάννη ...

– Καλά κρασιά, Τζίμη, μονολόγησε ο επιστήμονας. Παρόλα αυτά, για τη συμπλήρωση του εντύπου και μόνο, θα προχωρήσω και στη δεύτερη ερώτηση ...

– Είμαι όλος αφτιά, γιατρέ, παρόλο που ... μου 'κοψες το ένα!

– Αν τώρα σου κόψω και το δεύτερο αφτί, τί γίνεται παιδί μου;

– Θα τριγυρνάω στο δρόμο και θα φωνάζω: «ελεήστε, χριστιανοί, τον αόμματο».

– Τι λες, ρε διπολικέ; Τα αφτιά σου κόβω, δε σου βγάζω τα μάτια! Πώς λοιπόν θα στραβωθείς, ρε ζών;

– Σωστά τα λες, γιατρέ μου, αλλά η τραγιάσκα που φοράω είναι φαρδιά και κρατιέται στα αφτιά μου.

- Και λοιπόν;

– Αν λοιπόν μου κόψεις τα αφτιά, αυτή θα πέσει και θα μου φράξει τα ... μάτια, οπότε δε θα βλέπω καθόλου!

Η απάντηση του Τζίμη θεωρήθηκε ... λογική και έτσι οι δύο τρόφιμοι του ψυχιατρείου επανέκαμψαν στην κοινωνία!

Εφυγε για τη γειτονιά των Αγγέλων ο τεράστιος

ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΟΥΛΑΚΗΣ

Όπως ήδη θα γνωρίζετε ότι ο Συμπατριώτης, Μέλος μας και σπουδαίος ζωγράφος, διεθνούς φήμης ΜΙΧΑΛΗΣ ΜΑΚΡΟΥΛΑΚΗΣ, απεβίωσε στην Αθήνα όπου νοσηλεύετο μετά από σοβαρό εγκεφαλικό που υπέστη το καλοκαίρι.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ήταν λάτρης της Σύρου και αγαπούσε πολύ τον Σύνδεσμό μας.

Η εξόδιος ακολουθία ετελέθη την 30 Νοεμβρίου 23 στον Ι. Ναό Αγίου Νικολάου Ριγίλης στην Αθήνα και η ταφή του έγινε στη Σύρο την Παρασκευή 1^η Δεκεμβρίου 2023 στο κοιμητήριο του Ι. Ναού Αγίου Γεωργίου.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που τον σκεπάζει...

Θερμότατα συλλυπούμεθα τους οικείους του.

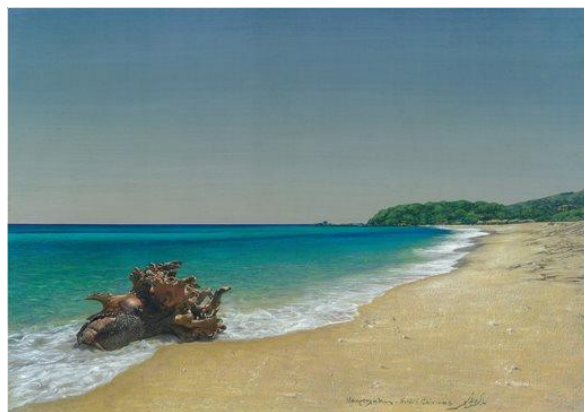
Ελάχιστα Έργα από οσα εχει φιλοτεχνήσει

Βιογραφικό:-

Γεννήθηκε στην Ερμούπολη της Σύρου στις 31 Μαΐου του 1940. όπου έζησε μέχρι το 1957, όταν και μετακόμισε στην Αθήνα.

Σπούδασε σκηνογραφία, ενδυματολογία και ζωγραφική (1958-64) στο Αθηναϊκό Τεχνολογικό Ινστιτούτο (Σχολή Δοξιάδη), με δασκάλους τους Σπύρο Βασιλείου, Τάσσο, Γιάννη Τσαρούχη, Θανάση Απάρτη, κ.ά. Μαθήτευσε επίσης κοντά στον Π. Βυζάντιο, ο οποίος τον προέτρεψε να ασχοληθεί με τη ζωγραφική. Η πρώτη του ατομική έκθεση πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Τέχνης Αθηνών το 1969. Το 1971 επισκέφθηκε την Τεχεράνη, όπου εγκαταστάθηκε έως το 1978.

Η επαφή του με τη ζωγραφική είχε ξεκινήσει ήδη από τα εφηβικά του χρόνια, ενώ η σχέση του με τη φωτογραφία αναπτύχθηκε την περίοδο 1959 έως 1964, όταν και εργάστηκε πλάι στον Γιάννη Τσαρούχη.

Από τον Τσαρούχη δανείστηκε τη σκηνογραφική τοποθέτηση των ανθρώπων στους πίνακές του και από τον Νίκο Νικολάου την τεχνική του γαλακτώματος αυγού. Εργάστηκε ως σκηνογράφος, από το 1963 έως το 1966, σε διάφορες θεατρικές σκηνές της Αθήνας, αλλά αποφάσισε να αφιερώθει στη ζωγραφική.

Η γνωριμία του με τον Περικλή Βυζάντιο, σε ένα εστιατόριο στην Τσακάλωφ 18 στο Κολωνάκι, υπήρξε καθοριστική για την πορεία του, καθώς τον έφερε σε επαφή με την κόρη του, Μαριλένα Λιακοπούλου, που είχε τη γκαλερί «Αίθουσα Τέχνης Αθηνών - Χίλτον», με την οποία και συνεργάστηκε τα επόμενα είκοσι πέντε χρόνια.

Το 1969 πραγματοποίησε την πρώτη ατομική του έκθεση με νησιωτικά τοπία, τον κατάλογο της οποίας προλόγησε ο Τσαρούχης. Παράλληλα, η Hammer Gallery της Νέας Υόρκης του πρότεινε να εργαστεί εκεί για ένα χρόνο και να πραγματοποιήσει μια έκθεση, όμως, ύστερα από προτροπή του Πέρση φίλου

του, Bizan Saffari, δέχθηκε τις επανειλημμένες προτάσεις του για ένα ολιγόμηνο ταξίδι στην Τεχεράνη.

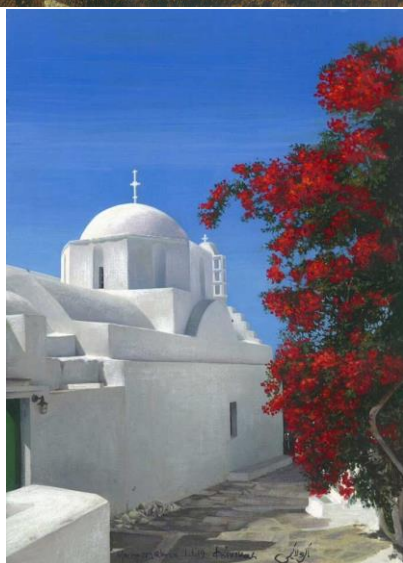
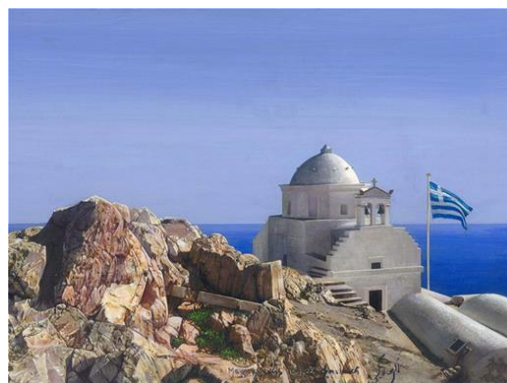
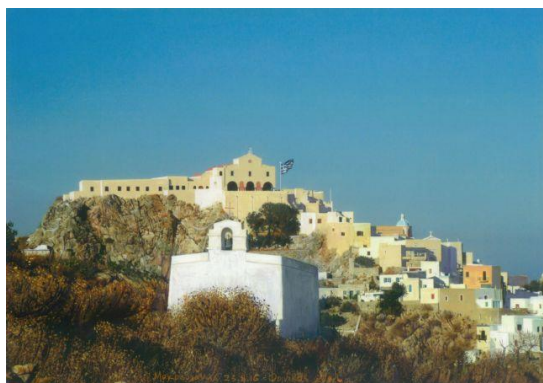
Έτσι, το 1971, με αφορμή τη φιλοτέχνηση του πορτραίτου της βασίλισσας του Ιράν Φαράχ Παχλαβί, ταξίδεψε στην ασιατική χώρα όπου εγκαταστάθηκε και έζησε μέχρι την πτώση του καθεστώτος του Σάχη, το 1978.[Από το 1980 επισκεπτόταν τακτικά τη Σύρο στην Παρακοπή, όπου ήταν το σπίτι της αδερφής του πατέρα του, ενώ από το 1991 έως το 2023 έζησε στον Φοίνικα [7].

Τεχνοτροπία

Κατά τα πρώτα στάδια της καλλιτεχνικής του πορείας, ο Μακρουλάκης ασχολήθηκε με την τοπιογραφία και συγκεκριμένα με τη ρεαλιστική απεικόνιση του ελληνικού τοπίου. Στη συνέχεια η τέχνη του απέκτησε μια εντυπωσιακή φωτορεαλιστική ακρίβεια, ενώ η θεματολογία του πλουτίστηκε με εικόνες εσωτερικών χώρων, νεκρές φύσεις και ανδρικά γυμνά, που παραπέμπουν συχνά στην κλασική αναγεννησιακή ζωγραφική, με πολλά ποιητικά, σουρεαλιστικά ή ονειρικά στοιχεία. Η ζωγραφική καθαρότητα, η φωτεινή και αισθησιακή ατμόσφαιρα, η λεπτομερειακή περιγραφή και η επιμονή στην ανάδειξη της ομορφιάς των καθημερινών πραγμάτων χαρακτηρίζουν το σύνολο της δουλειάς του.

Τα έργα του, μικρών και μεγάλων διαστάσεων, έχουν έντονα ελληνικό χρώμα, αλλά φανερώνουν και επιρροές από την τέχνη της Ανατολής, ιδίως από τις περσικές μινιατούρες, τις οποίες είχε την ευκαιρία να γνωρίσει κατά την οκταετή παραμονή του στην ιρανική πρωτεύουσα.

Κατά τη δεκαετία του 1960 εργάστηκε και ως σκηνογράφος και ενδυματολόγος

Εκδρομή του Συνδέσμου Συριανών σε Γλα, Ορχομενό, Λειβαδιά

Κείμενο, φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Το Σάββατο 21 Οκτωβρίου 2023, κάτω από ένα καταγάλανο ουρανό, η χαρούμενη παρέα των μελών και φίλων του Συνδέσμου Συριανών ξεκίνησε από το κέντρο της Αθήνας, με κατεύθυνση τη Βοιωτία.

Μετά την απαραίτητη στάση για καφέ, το όχημά μας ανηφόρισε την Εθνική Οδό Αθηνών – Λαμίας και φθάνοντας στο χωριό Κάστρο, φάνηκε από μακριά ο μακρόστενος βράχος του Γλα (παραφθορά της αλβανικής λέξης γουλάς = κάστρο, οχυρό), με τη μεγαλύτερη μυκηναϊκή ακρόπολη, (επταπλάσια σε έκταση από αυτή των Μυκηνών), να ξεπροβάλλει στο ΒΑ άκρο της πεδιάδας της Κωπαΐδας. Ο βράχος του Γλα, πριν την αποξήρανση της λίμνης Κωπαΐδας (Κηφισίδος στην αρχαιότητα), ήταν νησί. Η περίμετρος των τειχών φθάνει τα τρία χιλιόμετρα, ενώ το πάχος των κυκλώπειων τειχών φθάνει τα 5,50–5,80 μ. και σώζονται σε ύψος 2–5 μ., ενώ το ύψος της ακρόπολης από την πεδιάδα είναι από 20–40 μ. Τα τείχη έχουν δύο πύλες και δύο πυλίδες. Η νότια, που θυμίζει την Πύλη των Λεόντων στις Μυκήνες, μοιάζει να είναι η κεντρική. Ανηφορίσαμε το δύσβατο μονοπάτι και μέσω της εντυπωσιακής πύλης εισήλθαμε στο πλάτωμα της ακρόπολης. Η θέα της πεδιάδας και της γύρω περιοχής είναι πανοραμική.

Στην ακρόπολη υπάρχουν συνολικά, επτά συγκροτήματα κτιρίων. Τα δύο κεντρικά μακρά διώροφα, παράλληλα μεταξύ τους, κτίρια (αποθήκες, μαγειρεία, ίσως κατοικίες αρχιεργατών). Το ΒΔ διώροφο σε σχήμα γάμα μέλαθρο (δύο ανεξάρτητες κατοικίες, που επικοινωνούσαν μεταξύ τους). Δύο περίβολοι (βόρειος και νότιος) απομόνωναν και προστάτευαν αντίστοιχα το μέλαθρο, αλλά και τις αποθήκες με τη σοδειά, από την υπόλοιπη ακρόπολη. Τα συγκροτήματα Μ, Ν, Ο, Ρ, Q (εργαστήρια, αποθήκες, κ.α.), αποκαλύφθηκαν στις πρόσφατες έρευνες (γεωφυσική έρευνα Στάμου, Μαγγίδη, 2010-2011) και ανασκαφές (Κουντούρη, 2018–2019). Είχαν προηγηθεί οι ανασκαφές των: Noack-Ridder (1893), Θρεψιάδη (τέλος δεκαετίας 1950), Ιακωβίδη (1972), Knauss, Heinrich (1980). Βρέθηκαν υπολείμματα τοιχογραφιών στο μέλαθρο και στο κεντρικό συγκρότημα.

Η ακρόπολη υπαγόταν στον ηγεμόνα του Ορχομενού και ήταν χώρος επίβλεψης των αποστραγγιστικών έργων που δημιουργήσαν την πεδιάδα της Κωπαΐδας, διοικητικό (φορολογία-αναδιανομή) και αποθηκευτικό κέντρο των καρπών, χώρος κατοικίας των αξιωματούχων και αρχιεργατών. Ίσως, κατά μία εκδοχή, σε καιρό πολέμου μπορούσαν να βρουν καταφύγιο εκεί οι κάτοικοι των γύρω περιοχών, μαζί με τα κοπάδια τους. Όμως έχουν βρεθεί δύο γειτονικοί οχυρωμένοι οικισμοί, (Αγ. Ιωάννη, Αγ. Μαρίνας), σε χαμηλούς βράχους, που δημιουργούν νέα ερωτηματικά.

Η αρχαία λίμνη Κηφισίς (Κωπαΐδα) σχηματιζόταν από τα νερά των ποταμών Βοιωτικού Κηφισού (με πηγές στον Παρνασσό), Μέλανα (προερχόμενο από πηγές του Ακόντιου Όρους, στον Ορχομενό) και τρεις χείμαρρους (ανάμεσά τους η Έρκυνα από τη Λειβαδιά). Από το φθινόπωρο έως τις αρχές της άνοιξης, η πεδιάδα πλημμύριζε. Κατόπιν τα νερά

διοχετεύονταν σε τριάντα φυσικές ασβεστολιθικές καταβόθρες και σχισμές, στα βόρεια και ανατολικά βουνά που περιβάλλουν την πεδιάδα, καταλήγοντας στη λίμνη Υλίκη και στη θάλασσα (στους κόλπους Λάρυμνας και Σκροπονερίου), ενώ η Κωπαΐδα μετατρεπόταν το καλοκαίρι σε βαλτότοπο μέχρι την έλευση των φθινοπωρινών βροχών. Η Κωπαΐδα πήρε το όνομα της από την αρχαία πόλη Κώπαι, της οποίας πλημμύριζε η γύρω περιοχή για πολλούς μήνες του έτους και οι κάτοικοι κυκλοφορούσαν κωπηλατώντας με βάρκες! Οι Μινύες, ο λαός με την αινιγματική καταγωγή, (Θεσσαλία, Κολχίδα, Κρήτη, Αίγυπτο), που σίγουρα κατέβηκαν από τη βορειοδυτική Θεσσαλία (κατείχαν την Ιωλκό και συμμετείχαν στην Αργοναυτική Εκστρατεία), εγκαταστάθηκαν στη Βοιωτία (με κυριότερες πόλεις τον Ορχομενό και την Ασπληδόνα) το 2500 π.Χ. περίπου, σκέφτηκαν να αποξηράνουν την Κηφισίδα λίμνη, για να αποκτήσουν μία μεγάλη εύφορη πεδιάδα, την Κωπαΐδα, και ξεκίνησαν τα έργα. Άρχισαν να κατασκευάζουν από την εποχή που τα ποτάμια είχαν λίγο νερό και η Κωπαΐδα ήταν ένα τέλμα, μεγάλα αναχώματα, από χώμα και λίθους στη βάση τους, πλάτους 45 μ. και το αναγκαίο ύψος, δημιουργώντας διώρυγες (χάνδακες ή τάφρους), πλάτους 40–60 μ. (βόρεια – κεντρική – νότια), οι οποίες εκτρέπαν τα νερά των ποταμών προς τις καταβόθρες. Όσα νερά περίσσευαν, συλλέγονταν στη βόρεια διώρυγα (μήκους 3 χλμ.) και διοχετεύονταν, μέσω μιας υπόγειας κατηφορικής σήραγγας, μήκους 2.230 μ., (με 16 κάθετα πηγάδια ελέγχου – καθαρισμού, ανά 100–200 μ.), στον κόλπο της Λάρυμνας. Το τεράστιο υδραυλικό έργο, από τα μεγαλύτερα στην Ευρώπη και μάλλον το αρχαιότερο, ολοκληρώθηκε σίγουρα σε διάστημα δύο γενεών και τέθηκε σε λειτουργία περί το 1350 π.Χ. Υπολογίζεται ότι μετακινήθηκαν 2 εκατ. κυβικά μέτρα χώματος και χρησιμοποιήθηκαν 250.000 κυβικά μέτρα λίθων για τα αναχώματα και τους χάνδακες (κανάλια). Η επίβλεψη γινόταν από την ακρόπολη του Γλα, (πιθανώς της αρχαίας Άρνης). Το 1250 π.Χ. περίπου, το έργο καταστράφηκε, είτε λόγω σεισμού, είτε λόγω επιδρομής των Θηβαίων, όπως λέει ο μύθος, επικεφαλής των οποίων ήταν ο Ηρακλής. Ανεπιτυχείς προσπάθειες αποστράγγισης έγιναν από τον Luft επί Όθωνα (1837) και από Γαλλική Εταιρεία που τελικά χρεωκόπησε (1880–1887). Η αποξήρανση της λίμνης έγινε μετά από 3.200 χρόνια πραγματικότητα (1892), από την αγγλική εταιρεία "Corais Lake Co. Ltd" και τα νερά των ποταμών εκτράπηκαν προς τη λίμνη Υλίκη και με αντλιοστάσιο αρδεύονταν η Κωπαΐδα, αποδίδοντας μια τεράστια έκταση καλλιεργήσιμης γης (250.000 στρεμμάτων), για βαμβάκι, καλαμπόκι, όσπρια, ντομάτες, κ.α. Το 1952 την αγγλική εταιρεία διαδέχτηκε ο «Οργανισμός Κωπαΐδος», (με εξαγορά από το ελληνικό κράτος με αντίτιμο 1.800.000 λίρες στερλίνες), απαλλοτριώθηκαν 300.000 στρέμματα που αποδόθηκαν σε 12.500 αγρότες. Από το 2014 ανέλαβε το έργο η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδος. Από την εκτροπή του Κηφισού, μέσω της σήραγγας της Καρδίτσας, (μήκους 672 μ.) στο Ακραιφνίο, (λειτουργούσε υδροηλεκτρικό εργοστάσιο), τα νερά καταλήγουν στην λίμνη Υλίκη.

Ο Ορχομενός ήταν σε ακμή την υστεροελλαδική περίοδο (1600–1100 π.Χ.) και υπήρχε ανακτορικό συγκρότημα, ενώ ο Τάφος (θησαυρός) του Μινύα, με μακρύ διάδρομο, στρογγυλός, διαμέτρου 14 μ., με πλευρικό

τετράγωνο θάλαμο 6 μ. Χ 6μ., (την οροφή του οποίου αποτελούσαν λίθινες ανάγλυφες πλάκες, διακοσμημένες με ρόδακες, σπείρες και άνθη παπύρου), ήταν μεγαλύτερος και λαμπρότερος από τον περίφημο Τάφο του Ατρέα στις Μυκήνες. Στο κέντρο του τάφου που είχε συληθεί από την αρχαιότητα, υπάρχουν υπολείμματα βάρθρου αγαλμάτων και βωμού του 3^{ου} αι. π.Χ. Ο Ορχομενός ήταν γιος του Μινύα. Πιθανότατα ο Ορχομενός ήταν σε αντιπαράθεση με τη γειτονική ισχυρή Θήβα. Η μινυακή κεραμική, έγινε γνωστή από τον Ερρίκο Σλήμαν, κατά την ανασκαφή του Ορχομενού (1881–1885), διακρίνεται σε φαιόχρωμη (συχνότερη), ερυθρή, κίτρινη, ανάλογα με τις συνθήκες όπτησης. Περιλαμβάνει κυρίως αντικείμενα πόσης (κύπελλα, πρόχους, φιάλες, κ.α.), αλλά και κλειστού τύπου αγγεία (υδρίες, αμφορείς, στάμνους), με τη λεγόμενη σαπωνοειδή υφή, λόγω σκληρότητας και επιμελημένης στίλβωσης, κατασκευασμένα με χειροποίητη ή τροχήλατη τεχνική. Τα μυκηναϊκά ανακτορικά κέντρα, μετά την εκστρατεία στην Τροία (1275 π.Χ.), όπου συμμετείχε και ο Ορχομενός, γύρω στο 1100 π.Χ. κατέρρευσαν (καταστράφηκαν από σεισμό, φωτιά, επιδρομές, κοινωνικές αναταραχές, κ.α.). Η πόλις – κράτος του Ορχομενού συμμετείχε στο Κοινό των Βοιωτών τον 5^ο αι. π.Χ. Μέχρι το 395 π.Χ. ήταν σύμμαχος των Θηβαίων, αλλά στη διάρκεια του Βοιωτικού πολέμου συμμάχησε με τους Σπαρτιάτες. Το 364 π.Χ. η πόλη του Ορχομενού καταστράφηκε από τους Θηβαίους, αλλά οι Μακεδόνες όταν έγιναν ηγεμονική δύναμη της Ελλάδος, μετά τη μάχη της Χαιρώνειας (338 π.Χ.) και την καταστροφή της Θήβας (335 π.Χ.), επέτρεψαν στον Ορχομενό να επισκευάσει και επεκτείνει τον οχυρωματικό του περίβολο τριγωνικού σχήματος, που περιέκλειε την πόλη και η κορυφή του τριγώνου κατέληγε στην ακρόπολη του Όρους Ακοντίου, (ύψους 228 μ.). Εκεί οι Μακεδόνες έκτισαν πύργο με 88 σκαλοπάτια. Κατά τη διάρκεια του 3^{ου} και 2^{ου} αι. π.Χ. ανασυγκροτήθηκε η Βοιωτική Ομοσπονδία από τις κυριότερες βοιωτικές πόλεις (Θήβα, Ορχομενό, Πλαταιές, Θεσπιές και Τανάγρα). Ο Ορχομενός καταστράφηκε το 86 π.Χ. από το Ρωμαίο στρατηγό Σύλλα. Επί Βυζαντινής Αυτοκρατορίας η Θήβα ήταν σημαντική πόλη, εμπορικό και βιοτεχνικό κέντρο, πρωτεύουσα του θέματος «Ελλάς» και επί Φραγκοκρατίας πρωτεύουσα του Δουκάτου των Αθηνών.

Το 874 μ.Χ. ο Λέων Βασιλικός Πρωτοσπαθάριος επί των Οικιακών, Βυζαντινός αξιωματούχος και γαιοκτήμονας, έκτισε πάνω στον παλαιοχριστιανικό ναό του 5^{ου} αι. μ.Χ., μεγαλοπρεπή ναό, την Παναγία Σκριπού (από το λατινικό scriptum = γράφω), λόγω των πολλών επιγραφών στον εξωτερικό τοίχο του ναού, που αναφέρουν τον κτήτορα. Ο ναός ξεχωρίζει για τον αρχιτεκτονικό του τύπο, μεταβατικό από τη βασιλική προς τον σταυροειδή εγγεγραμμένο μετά τρούλου. Ο τρούλος ουσιαστικά στηρίζεται σε 4 τοίχους. Τον 11^ο αι. μ.Χ., τελειοποιήθηκε η στήριξη του τρούλου πάνω σε τέσσερις πεσσούς ή κίονες. Ο ναός είναι μεγαλοπρεπής, έχει κτιστεί από αρχαίο δομικό υλικό και φέρει γλυπτό διάκοσμο από πλήθος αρχαίων αρχιτεκτονικών μελών (ηλιακό ρολόι, επιτύμβιες πλάκες, σπόνδυλοι κιόνων, κ.α.). Η επισκευή του ερειπωμένου από σεισμό ναού (1930), υπό την επίβλεψη του Αναστασίου Ορλάνδου υπήρξε σωτήρια. Ο ναός υπέστη εμπρησμό το 1996 και επισκευάστηκε. Στον προαύλιο χώρο της μονής υπάρχει η πτέρυγα των παλιών κελιών, καμpanariό, η παλαιά πύλη και

κατάλοιπα του μυκηναϊκού ανακτόρου. Στην πόλη του Ορχομενού υπάρχει ο βυζαντινός ναός του Αγ. Σώζοντος (12^{ος} αι.) και ο μεταβυζαντινός ναός του Αγ. Γεωργίου (16^{ος} αι.). Αξιόλογες τοιχογραφίες κοσμούν τους ναούς.

Το όχημά μας έφθασε στον Ορχομενό και περιηγηθήκαμε στον αρχαιολογικό χώρο. Αυτή την εποχή έχουν ξεκινήσει έργα διαμόρφωσης του χώρου σε ένα υπέροχο αρχαιολογικό πάρκο, όπου στον ίδιο χώρο συνυπάρχουν όλες οι εποχές της ελληνικής ιστορίας, ο μυκηναϊκός τάφος του Μινύα (1250 π.Χ.), το Ωδείο (θέατρο) του 4^{ου} αι. π.Χ. και η βυζαντινή Παναγία Σκριπού. (Καθολικό ανδρώας μονής, σήμερα ενοριακός ναός). Είναι πασίγνωστο το θαύμα της Παναγίας στις 10 Σεπτεμβρίου 1943, που έσωσε τον Ορχομενό από το ολοκαύτωμα που ετοίμαζαν οι Γερμανοί. Οι τελευταίοι είχαν την πρόθεση να τιμωρήσουν τους Ορχομένιους, λόγω της προσπάθειάς τους να αφοπλίσουν τους Ιταλούς (μετά την παράδοση της Ιταλίας τον Σεπτέμβριο 1943). Η Παναγία εμφανίστηκε μπροστά τους, βγάζοντας κραυγή πόνου-απόγνωσης και τους σταμάτησε, ακινητοποιώντας τρία γερμανικά άρματα μάχης. Την επομένη το πρωί, επιστρατεύτηκε ένα τρακτέρ για να τραβήξει τα άρματα, τα οποία όμως κινήθηκαν χωρίς την παραμικρή βοήθεια. Ο επικεφαλής Γερμανός αξιωματικός Όφμαν, εισήλθε στο ναό και στο πρόσωπο της Παναγίας, της οποίας η εικόνα βρίσκεται στο παρεκκλήσι του Αγ. Πέτρου, αναγνώρισε τη γυναίκα που τους εμπόδιζε να προχωρήσουν. Το θαύμα γιορτάζεται έκτοτε κάθε χρόνο, όπου συμμετέχει σύσσωμος ο Ορχομενός. Ένα κτίσμα επισημαίνει τον τόπο της Παναγιοφάνειας, σε απόσταση περίπου 500 μ. από την Παναγία Σκριπού.

Μετά την περιήγηση στον αρχαιολογικό χώρο του Ορχομενού, τα μέλη και οι φίλοι περπάτησαν μέχρι την ειδυλλιακή πηγή των Χαρίτων (Ακιδάλια Πηγή). Οι τρεις Χάριτες, Θάλεια, Αγλαΐα, Ευφροσύνη, θεές της γοητείας, γονιμότητας, της φύσης, της ανθρωπίνης ομορφιάς, δημιουργικότητας, λατρεύονταν στον Ορχομενό σε ετήσιες γιορτές, τα Χαριτήσια, που ελάμβαναν χώρα στο Ωδείο του Ορχομενού.

Κατόπιν η ομάδα μας κατευθύνθηκε προς τη Λειβαδιά, την πρωτεύουσα του νομού Βοιωτίας. Την πόλη απελευθέρωσε ο Αθανάσιος Διάκος και ο Βασίλης Μπούσγος το 1821, αλλά αργότερα ανακαταλήφθηκε από τους Τούρκους. Την πόλη παρέδωσαν οι Τούρκοι, κάτω από την πίεση του Καραϊσκάκη, (Φεβρουάριος 1829). Μετά την τελευταία μάχη του Αγώνα, τη μάχη της Πέτρας, όπου επικεφαλής ήταν οι Δημήτριος Υψηλάντης και Νικόλαος Κριεζώτης, οι Τούρκοι εγκατέλειψαν τη Βοιωτία (Σεπτέμβριος 1829).

Οι εκδρομείς γεύτηκαν πεντανόστιμους κρεατομεζέδες και γλυκό κρασί. Μετά το φαγητό ακολούθησε χορός και βόλτα στις μαγευτικές πηγές της Κρύας, (Λήθης και Λησμοσύνης), στην είσοδο του φαράγγιού, με τις κόγχες στο βράχο, δίπλα στον Καταλανικό Πύργο. Εκεί στάθμευσαν οι χρηστηριαζόμενοι, καθ' οδόν για το περίφημο Μαντείο του Τροφωνίου, που βρισκόταν είτε στον λόφο του Προφήτη Ηλία, είτε στον λόφο της μεσαιωνικής ακρόπολης, κάτω από το ναό της Αγ. Βαρβάρας. Η Λιβαδειά υπήρξε αξιόλογο βιομηχανικό-βιοτεχνικό κέντρο. Το 1874 απαριστούσε 4 κλωστήρια, 9 εκκοκκιστήρια, με υδροκίνηση από τα νερά της Κρύας.

Έχοντας πλούσιες εμπειρίες, η εκδρομική ομάδα επέστρεψε στην Αθήνα. Και εις άλλα με υγεία!

Βιβλιογραφία

- *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Προϊστορία και Πρωτοϊστορία, Τόμος Α΄, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1970*
- *Ιακωβίδης Σπύρος, Gla and the Korais in the 13th century B. C., Έκδοση της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, Αθήνα 2002*
- *Κουντούρη Έλενα, Θεοδωρίδης Κώστας, Σπυροπούλου Σοφία, Ακρόπολη του Γλα, Στερεά Ελλάδα, Αρχαιολογικοί χώροι, 2021*
- <https://el.m.wikipedia.org/wiki/Λιβαδειά>

Παρουσίαση του βιβλίου «Η Ερμούπολη της Σύρου (1821 – 1950), από το Λίβερπουλ της Ανατολικής Μεσογείου στη βαμβακούπολη των Κυκλάδων», του ομότιμου καθηγητή Χρήστου Λούκου

Κείμενο, φωτογραφίες: Χρήστου Θανόπουλου

Την Τετάρτη 22 Νοεμβρίου 2023 έγινε παρουσίαση του βιβλίου «Η Ερμούπολη της Σύρου (1821–1950), Από το Λίβερπουλ της Ανατολικής Μεσογείου στη βαμβακούπολη των Κυκλάδων», του ιστορικού Ομότιμου Καθηγητή του Πανεπιστημίου Κρήτης κ. Χρήστου Λούκου, στη Στέγη του Συνδέσμου Συριανών. Ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Συριανών κ. Δημήτρης Βαφίας καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους και παρουσίασε ένα σύντομο βιογραφικό του κ. Χ. Λούκου. Η κ. Μαρίζα (Μαρία Θηρεσία) Δαλεζίου, ιστορικός τέχνης, παρουσίασε το συνολικό έργο του κ. Χ. Λούκου και αναφέρθηκε αναλυτικά στα κεφάλαια του νέου βιβλίου. Κατόπιν τον λόγο έλαβε ο κ. Χρήστος Λούκος. Ακολούθησαν ερωτήσεις και διάλογος με το κοινό.

Ο Χρήστος Λούκος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1944. Ο πατέρας του ήταν τυπογράφος. Εργάστηκε νέος στο οικογενειακό τυπογραφείο, έμαθε καλά την τέχνη και αργότερα έγραψε άρθρα και βιβλίο για την ιστορία της ελληνικής και συριανής τυπογραφίας. Σπούδασε στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ (αποφοίτησε το 1967) και το 1984 έλαβε το διδακτορικό του, με θέμα διατριβής: «Η αντιπολίτευση κατά του Ιωάννη Καποδίστρια (1828–1831)», Θεμέλιο, Αθήνα 1988. Έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο Παρίσι (1982–1985). Επηρεασμένος από τη Γαλλική Ιστορική Σχολή, τους καθηγητές Βοβέλ, Ασδραχά, Παναγιωτόπουλο, ασχολήθηκε με την κοινωνική ιστορία των πόλεων. Είναι ιδρυτικό και ενεργό μέλος της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού (ΕΜΝΕ) από το 1971 και από το 1974 συντάκτης στο ιστορικό περιοδικό του ΕΜΝΕ «ΜΝΗΜΩΝ», το οποίο μαζί με το περιοδικό «ΙΣΤΟΡΙΚΑ», παρουσιάζουν ότι νεότερο υπάρχει στη σύγχρονη ελληνική ιστοριογραφία. Εργάστηκε στο Κέντρο Ερεύνης Ιστορίας Νεωτέρου Ελληνισμού (ΚΕΙΝΕ) της Ακαδημίας Αθηνών (1974–1992). Διεύθυνε στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών το πρόγραμμα: «Η πόλη στους νεότερους χρόνους» (1994–2006). Το 1992 εκλέχθηκε Αναπληρωτής Καθηγητής και το 1996 Τακτικός Καθηγητής στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Το 2012 συνταξιοδοτήθηκε και ανακηρύχθηκε Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Κρήτης. Στην έρευνά του έχει ασχοληθεί με την Επανάσταση του 1821, τον Ιωάννη Καποδίστρια, τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, την ιστορία της Ελληνικής Τυπογραφίας, την κοινωνική ιστορία των πόλεων, κ.α.

Αναφέρουμε ενδεικτικά τα σημαντικότερα βιβλία του:

- Επιτομαί εγγράφων του Βρετανικού Υπουργείου Εξωτερικών, Γενική Αλληλογραφία / Ελλάς, ΚΕΙΝΕ, Αθήνα 1979
- Οδηγός Δημοτικού Αρχείου Ερμούπολης (1814–1949), ΕΜΝΕ, Αθήνα 1987

- Οικονομικές συμπεριφορές, ψυχολογία και βιοτικό επίπεδο ενός Συριανού τοкиστή: Στέφανος, Δ. Ρήγας, ΕΜΝΕ, Αθήνα 1991
- Πεθαίνοντας στη Σύρο τον 19^ο αιώνα. Οι μαρτυρίες των διαθηκών, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2000
- Η Βιβλιοθήκη Σταύρου Ι. Βαφία, Κατάλογος, Δήμος Ερμούπολης – ΙΜΣ, από κοινού με την Τάινα Χιέταλα και την Αγγελική Ψιλοπούλου, Ερμούπολη 2001
- Δημοτική Βιβλιοθήκη Ερμούπολεως, Κατάλογος, μέρος πρώτο, Οντέτ Βαρών Βασάρ, Μαρίζα Δαλεζίου, επιμέλεια Χρήστος Λούκος, ΔΒΕ – ΕΜΝΕ, Ερμούπολη 2003
- Τυπογραφία και Τυπογράφοι στην Ερμούπολη της Σύρου, 19^{ος} – 20^{ός} αιώνας, Σελεφαΐς, Σύρος 2021
- Μία σύντομη ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης, Θεμέλιο, Αθήνα 2022
- Ιωάννης Καποδίστριας. Μία απόπειρα ιστορικής βιογραφίας, ΜΙΕΤ, Αθήνα 2022

Ο Χρήστος Λούκος έχει γράψει πολλά άρθρα, όπως: «Οι συμβολαιογράφοι της Ερμούπολης Σύρου», «Επιδημία και κοινωνία. Η χολέρα στην Ερμούπολη της Σύρου», «Τα έκθετα βρέφη της Ερμούπολης. Τα πρώτα θύματα της παθολογίας μιας κοινωνίας», «Θάνατοι από πείνα στη Σύρο, 1941–1944. Μύθοι και πραγματικότητες», «Οι Μικρασιάτες πρόσφυγες στην Ερμούπολη. Πρώτες υποθέσεις μιας έρευνας για τα προβλήματα εγκατάστασης και ενσωμάτωσης», «Καθολικοί και ορθόδοξοι στη Σύρο, 1821–1971: μια δύσκολη συγκατοίκηση», κ.α.

Ο Χρήστος Λούκος συμμετείχε σε πολλά συλλογικά έργα, όπως:

- Φόβοι και ελπίδες στα νεότερα χρόνια, Ε.Ι.Ε., Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, Αθήνα 2017
- Κοινωνικοί αγώνες και διαφωτισμός, Μελέτες αφιερωμένες στον Φίλιππο Ηλιού, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2007, κ.α.

Πάρα πολύ σημαντικό έργο υπήρξε η καταγραφή και αρχειοθέτηση των δημοτικών και κοινοτικών αρχείων της Σύρου. Η καταγραφή – αρχειοθέτηση ξεκίνησε από τη δεκαετία του 1970 και αρχικά ταξινομήθηκε το δημοτικό αρχείο της Ερμούπολης, που ήταν στοιβαγμένο στους δύο πύργους του δημαρχιακού μεγάρου, καθώς και του πρώην Δήμου Άνω Σύρου. Ακολούθησε η καταγραφή – αρχειοθέτηση των κοινοτικών αρχείων Βάρης, Γαλησσά, Μάννα, Πάγου, Ποσειδωνίας, Φοίνικα, Χρούσσων (2016–2019), από ομάδες 15–20 προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών – υποψηφίων διδασκόντων του Πανεπιστημίου Κρήτης, με επικεφαλής τον Χρήστο Λούκο, με τη βοήθεια του Δήμου Σύρου – Ερμούπολης, της προϊσταμένης των ΓΑΚ Σύρου κ. Αγγελικής Ψιλοπούλου και του τότε αντιδημάρχου κ. Αλέξη Αθανασίου. Ο τελευταίος εισηγήθηκε, η στέγαση των ταξινομημένων αρχείων να γίνει στην έπαυλη Τσιροπινά, στην Ποσειδωνία. Οι φοιτητές εργάζονταν την καλοκαιρινή περίοδο, έμεναν στο Ισιδώρειο Ίδρυμα, (το οποίο λειτουργεί ως φοιτητική εστία), συνδυάζοντας εργασία και διακοπές.

Οι κοινότητες δημιουργήθηκαν το 1910. Τα αρχεία τους περιλαμβάνουν λίγα στοιχεία προπολεμικά, κάποια του Μεσοπολέμου, αλλά είναι πλήρη από το 1950 και μετά. Περιλαμβάνουν δημογραφικά στοιχεία, ασχολίες κατοίκων, εκλογικές αναμετρήσεις – καταλόγους, μητρώα, δημοτολόγια, στρατολογικά στοιχεία, κρατικές εγκυκλίους, αρχειακό υλικό από την Κατοχή, κ.α. Για τις επτά κοινότητες δημιουργήθηκαν αντίστοιχα επτά βάσεις δεδομένων, προσβάσιμες στους ερευνητές. Ο Χρήστος Λούκος και οι φοιτητές του έχουν ασχοληθεί επίσης με τα αρχεία Κέας, Σερίφου, Σαντορίνης, Αμοργού, Σύμης, Οινουσσών, Βιλίων και Αιγίου.

Η κ. Μαρίζα Δαλεζίου αναφέρθηκε λεπτομερώς στο νέο βιβλίο, παραθέτοντας παράλληλα τις παλαιότερες δράσεις του Χρήστου Λούκου. Το βιβλίο χωρίζεται ουσιαστικά σε τρία κεφάλαια, Μέρος I, «Ακμή και παρακμή μιας μεσογειακής πόλης» με αναφορές στον 19^ο αιώνα. Τελευταίο υποκεφάλαιο αυτής της ενότητας είναι: Η Άνω Σύρος τον 19^ο αιώνα, όπου ο Χ. Λούκος χωρίς να εξετάζει αναλυτικά την ιστορία της Άνω Σύρου, αναφέρεται σε αυτήν, συμπληρωματικά με την ιστορία της Ερμούπολης. Το Μέρος II, «Μια μεγάλη επαρχιακή πόλη», αφορά την είσοδο στον 20^ο αιώνα, με τον Εθνικό Διχασμό, την Μικρασιατική Καταστροφή, τη δημιουργία της βαμβακούπολης των Κυκλάδων. Τέλος, στο Μέρος III, «Η δοκιμασία της Κατοχής και ο Εμφύλιος», εξετάζεται ο λιμός και η εκατόμβη θυμάτων, η στάση απέναντι στον κατακτητή, οι πολιτικοοικονομικές εξελίξεις μέχρι το 1950. Ακολούθησε παρουσίαση διαφόρων πτυχών της ιστορίας της Ερμούπολης.

Κατόπιν ανέβηκε στο βήμα ο κ. Χρήστος Λούκος, ο σημαντικότερος ιστορικός της σύγχρονης Ελλάδας. Αναφέρθηκε στην πρώτη του επαφή με τη Σύρο, το 1974, όταν ήρθε για διακοπές στο Αχλάδι, με την αγαπημένη Συριανή σύζυγό του Δέσποινα. Σύντομα όμως ανακαλύπτοντας τον αρχειακό πλούτο της Σύρου, από την παραλία μετακόμισε στο τότε Ιστορικό Αρχείο (ΓΑΚ Αρχεία Νομού Κυκλάδων) και ξεκίνησε η έρευνα στη Σύρο, με τη συμπαράσταση της Τάινας Χιέταλα και της Αγγελικής Ψιλοπούλου. Μετά το Δημοτικό Αρχείο ακολούθησαν τα κοινοτικά αρχεία της Σύρου, των οποίων η καταγραφή – ταξινόμηση έχει σχεδόν ολοκληρωθεί. Ακολούθησαν και άλλα νησιά και τόποι. «Βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή των φοιτητών είναι: "food and roof", δηλαδή παροχή τροφής και στέγης, από τους δήμους». Ήθελε να ασχοληθεί με τα αρχεία της Κάσου, αλλά παρά το ενδιαφέρον του, θεώρησαν σωστό να τα αρχειοθετήσουν μόνοι τους, χωρίς τη συμμετοχή ειδικών ερευνητών! «Από το 1996 έως και μετά το 2000, οι φοιτητές έμπαιναν σε εγκαταλειμμένα εργοστάσια και έβρισκαν και έσωζαν αρχειακό υλικό πεταμένο, κάτω από μισό μέτρο σκόνη». Στο βιβλίο του για την Ερμούπολη, ασχολείται λιγότερο με τον 19^ο αιώνα, περίοδο που έχει διερευνηθεί επαρκώς από τους Τιμολέοντα Αμπελά, Ανδρέα Φραγκίδη, Ανδρέα Δρακάκη, κ.α. «Ο Δρακάκης χωρίς να είναι ιστορικός, έκανε υποδειγματική παρουσίαση τη ιστορίας της Σύρου επί Τουρκοκρατίας. Η Ερμούπολη είναι η πόλη των προσφύγων που δημιουργήθηκε από την Επανάσταση του 1821, εκ του μηδενός. Οι πρόσφυγες έκτισαν στο λιμάνι αυθαίρετα και οι Συριανοί (αυτόχθονες) ζητούσαν την καταβολή ενοικίων. Για 40 χρόνια υπήρξε το πρώτο εμπορικό κέντρο της Ελλάδος και η δεύτερη

πόλη σε πληθυσμό μετά την Αθήνα. Η αστική τάξη είχε δώσει ευρωπαϊκή διάσταση στην πόλη. Ο βασιλιάς Γεώργιος ονόμασε την Ερμούπολη: «Λίβερπουλ της Ελλάδος». Την ακμή του εμπορίου και της ναυτιλίας, ακολούθησε η ακμή της συριανής βιομηχανίας και όταν η Ερμούπολη παράκμασε προς το τέλος του 19^{ου} αιώνα (από το 1870 και μετά), ο δήμαρχος Δημήτριος Βαφιαδάκης έκτισε το μεγαλοπρεπέστερο δημαρχείο όλης της Ελλάδας, για να δείξει ότι η πόλη παραμένει ισχυρή, με δάνειο όμως που οδήγησε το δήμο σε χρεωκοπία. Ακόμα και στην περίοδο της ακμής, το ένα τρίτο των κεφαλαίων των μεγαλοαστών ήταν σε κίνηση, το ένα τρίτο στα ντουλάπια και το ένα τρίτο σε μετοχές. Η χολέρα του 1854 κτύπησε τις ασθενέστερες τάξεις, ενώ τα έκθετα βρέφη αφορούσαν το 6% του συνολικού αριθμού των γεννήσεων και προέρχονταν επίσης από τα χαμηλά στρώματα της ταξικής συριανής κοινωνίας».

Το μεγαλύτερο μέρος του βιβλίου είναι αφιερωμένο στην λιγότερο γνωστή ιστορία της Ερμούπολης, τον 20^ο αιώνα. «Οι Συριανοί (αυτόχθονες) της Άνω Σύρου και της υπαίθρου, που έβλεπαν με αμηχανία τη συνεχώς αναπτυσσόμενη Ερμούπολη κατά τον 19^ο αιώνα βγήκαν από την απομόνωση στον 20^ο αιώνα. Με τις Συριανές εργάτριες στα εργοστάσια και την εγκατάσταση Συριανών στην Ερμούπολη, άρχισε η προσέγγιση ορθόδοξων-καθολικών, άρχισαν οι επιγαμίες και ανέλαβαν οι καθολικοί ενεργό ρόλο στις εξελίξεις. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Πέτρου Στεφάνου, εκδότη της εφημερίδας «Κυκλαδική». Η συνύπαρξη των δύο κοινοτήτων είναι εμφανής στο δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα. Η άφιξη των Μικρασιατών προσφύγων τροφοδότησε τα εργοστάσια με εργατικό δυναμικό και όταν τα εργοστάσια έκλειναν το ένα μετά το άλλο στο Μεσοπόλεμο, η ναυτιλία έγινε το καταφύγιο των Συριανών και Ερμούπολιτών και αργότερα το Νεώριο. Ο λιμός και οι θάνατοι από την πείνα στην Κατοχή, κτύπησαν ανελέητα την αστική Ερμούπολη».

«Η ιστορία της Ελλάδος βασίστηκε στα γεγονότα που έλαβαν χώρα στην πρωτεύουσα, την Αθήνα. Και σε άλλες ελληνικές πόλεις αναπτύχθηκαν αντίστοιχα ιστορικά – κοινωνικά φαινόμενα. Όμως τελικά η Αθήνα κατάφερε να ερημώσει τις άλλες πόλεις». Τα τρία τελευταία βιβλία (για την Επανάσταση του 1821, τη βιογραφία του Ι. Καποδίστρια και την Ερμούπολη) εκδόθηκαν το 2022, βασισμένα σε υλικό που είχε συγκεντρώσει πριν 30-40 χρόνια.

Ο Χρήστος Λούκος συνεργάστηκε παλαιότερα με την Αγγελική Φενερλή και την Χριστίνα Αγριαντώνη (καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ειδικευμένη στη βιομηχανική αρχαιολογία), στην έκδοση του Ιστορικού Οδοιπορικού, Ερμούπολη – Σύρος, ΔΕΑΕ, Ολκός, Αθήνα 1999, και αλλού. Η κ. Χ. Αγριαντώνη μελέτησε το χειρόγραφο του Χ. Λούκου για την Ερμούπολη Σύρου (1821–1950) και διατύπωσε τις παρατηρήσεις της. Το δικό της βιβλίο, για τη Συριανή Βιομηχανία έως το 1940, βρίσκεται στο τυπογραφείο και θα κυκλοφορήσει σύντομα.

«Τα δημοτικά και κοινοτικά αρχεία της Σύρου είναι ψηφιοποιημένα και μπορούν εύκολα να χρησιμοποιηθούν. Στον ιστοχώρο του Ινστιτούτου Μεσογειακών Σπουδών μπορεί κάποιος να βρει π.χ. τις περιλήψεις όλων των

δημοτικών συμβουλίων της Ερμούπολης, πόσες φορές συνεδρίασαν για το θέατρο, κ.α. Το 1870 στην τότε γειτονιά, ποιοι έμεναν σε συγκεκριμένες οικίες. Ο Δήμος Ερμούπολης τον 19^ο αιώνα είχε μεγάλα έσοδα από το δασμό 2% που εισέπραττε από τα εισαγόμενα και εξαγόμενα προϊόντα. Με αυτά τα χρήματα ασκούσε δική του πολιτική, εξωραϊζοντας την πόλη με δημόσια κτίρια, χρηματοδοτούσε την αστυνομία, κ.α. Αργότερα το συγκεντρωτικό ελληνικό κράτος αφαίρεσε αυτούς τους πόρους από τους δήμους και έκανε αναδιανομή σε όλη την επικράτεια. Η αστική τάξη της Ερμούπολης είχε μεγάλη σύμπνοια και την ισχύ να αντιδρά στις πολιτικές του κράτους».

Ο κ. Χρήστος Λούκος εξέφρασε το παράπονό του, διότι τα τελευταία πέντε χρόνια το ελληνικό κράτος δεν διέθεσε ούτε ένα λειτουργικό ευρώ στα αρχεία της Ελλάδος. Κατέβαλε μόνο τους μισθούς του προσωπικού, που αναγκαζόταν να αγοράζει με δικά του χρήματα ακόμα και το χαρτί υγείας! Είχε προγραμματιστεί να διοργανωθεί μία μεγάλη έκθεση για την Ερμούπολη, η οποία όμως ακυρώθηκε λόγω της πανδημίας. Γνωστός εφοπλιστής θα έδινε χορηγία 5.000 ευρώ για την έκθεση. Ο ίδιος μετά την ακύρωση της έκθεσης, έδωσε χορηγία για την αγορά δύο κλιματιστικών και τοποθέτησή τους στα ΓΑΚ Σύρου. Ο Χ. Λούκος ετοιμάζει τη βιογραφία του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου, του πλέον προοδευτικού από τις σημαντικές πολιτικές φυσιογνωμίες της Επανάστασης του 1821. Το βιβλίο θα είναι έτοιμο στο τέλος του 2024. Μετά τη λήξη της ομιλίας του κ. Λούκου, υποβλήθηκαν πολλές ερωτήσεις και ακολούθησε εποικοδομητικός διάλογος.

Ευχαριστούμε θερμά την ιστορικό τέχνης κ. Μαρίζα Δαλεζίου για την πολύτιμη και καίρια συμβολή της στην παρουσίαση του βιβλίου.

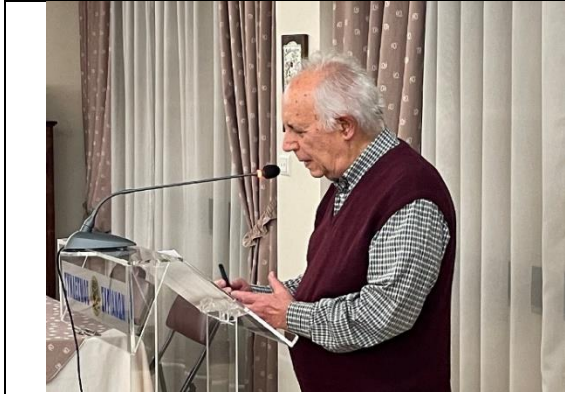
Το βιβλίο του Χρήστου Λούκου για την Ερμούπολη, είναι πλήρες, συνοπτικό και αντικειμενικό. Διαβάζεται εύκολα, χωρίς να κουράζει τον αναγνώστη. Ο ιστορικός για κάθε θέμα με το οποίο καταπιάνεται, παραθέτει σφαιρικά όλες τις απόψεις και τη δική του, όπου κρίνει σκόπιμο. Διατυπώνει ελεύθερα την άποψή του και δεν χαρίζεται σε κανέναν. Είναι ένα βιβλίο που πρέπει να διαβάσουν όλοι, όσοι ενδιαφέρονται για την Ερμούπολη και το ιστορικό της υπόβαθρο.

Ένα μεγάλο «ευχαριστώ» από όλους εμάς προς τον Χρήστο Λούκο, που αφιέρωσε μεγάλο μέρος της ζωής του και του έργου του στην αγαπημένη μας Σύρο.

Βιβλιογραφία

- Λούκος Χρήστος, «Η Ερμούπολη της Σύρου (1821-1950), Από το Λίβερπουλ της Ανατολικής Μεσογείου στη βαμβακούπολη των Κυκλάδων», Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο 2022
- Λούκος Χρήστος, ομιλία στην παρουσίαση του βιβλίου του, «Η Ερμούπολη της Σύρου (1821-1950), Από το Λίβερπουλ της Ανατολικής Μεσογείου στη βαμβακούπολη των Κυκλάδων», στη Στέγη του Συνδέσμου Συριανών, 22 Νοεμβρίου 2023
- https://el.wikipedia.org/wiki/Χρήστος_Λούκος

– www.syrostopday.gr<news<Καταγραφή και αρχειοθέτηση της ιστορίας των κοινοτήτων της Σύρου, 12 Αυγούστου 2019

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΕΟΡΤΑΓΟΡΑ
ΕΟΡΤΗ ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΥΡΙΑΝΩΝ

Κείμενα Χρήστος Θανόπουλος –
Φωτογραφίες Χρήστος Θανόπουλος και Δημ. Βαμβακόπουλος

Το Σάββατο 9 Δεκεμβρίου 2023 και την Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 2023, πραγματοποιήθηκε στη Στέγη μας, η καθιερωμένη Χριστουγεννιάτικη Εορταγορά, υπέρ των φιλανθρωπικών σκοπών του Συλλόγου. Την εκδήλωση, που είχε μεγάλη επιτυχία, υποστήριξαν, όπως κάθε χρόνο, οι κυρίες: Μάρω Καφετζοπούλου, Πόλα Μουχτοπούλου, Μαρία Παπαπολίζου, Ελεονώρα Σαρρή, Νινέττα Κοντογεώργη, Μαίρη Πασσά, Ασπασία Τριανταφυλλίδου, Ντίνα Συκουτρή, Ειρήνη Γκιοκά και ο ταμίας μας κ. Πέτρος Τσαούσογλου. Συγχαρητήρια σε όλους!

Την Κυριακή 10 Δεκεμβρίου 2023 στον Ιερό Ναό Αγ. Γεωργίου Καρύτση, έγινε αρτοκλασία παρουσία του Αρχιμανδρίτη Βενέδικτου Φραγκόπουλου, πρεσβυτέρου του Ι.Ν Αγίου Νικολάου Σύρου και του Δ.Σ., υπέρ του Συνδέσμου Συριανών, επί τη ευκαιρία της εορτής του προστάτη Αγίου του νησιού μας.

Η εικόνα του Αγ. Νικολάου είχε μεταφερθεί από τον ναό του Αγίου, στα Βαπόρια. Κατόπιν στη Στέγη μας, ετέθη προς προσκύνηση και ευλογία των μελών και φίλων του Συνδέσμου Συριανών.

Χρόνια Πολλά

Και του χρόνου!

Στιγμιότυπα από την Αρτοκλασία την 10/12/23

Επίσκεψη – Ξενάγηση του Συνδέσμου Συριανών στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά και στη Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά

Κείμενο και φωτογραφίες Χρήστου Θανόπουλου

Την Παρασκευή 10 Νοεμβρίου 2023 τα μέλη και οι φίλοι του Συνδέσμου Συριανών ξεναγήθηκαν στο Δημοτικό Θέατρο και τη Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά. Ξεναγός μας στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά η νομικός και θεατρολόγος κ. Έλλη Γαβριήλ. Ευγενική και ευπροσήγορη, μας υποδέχθηκε στον μεγαλοπρεπή προθάλαμο του Δημοτικού Θεάτρου (ισόγειο του φουαγιέ), κάτω από τις υπέροχες τοιχογραφίες του γνωστού από τη Σύρο Tammi, Ιταλού ζωγράφου του Θεάτρου Απόλλων, της Ιατροδικαστικής Υπηρεσίας (οικία Δ. Παρασκευά, σήμερα οικογενείας Τσαλκάνη – Λουλού), κ.α. Η κ. Γαβριήλ μάς οδήγησε στην πλατεία του θεάτρου με τα κόκκινα βελούδινα καθίσματα. Υπάρχουν 23 πολυτελείς ξυλόγλυπτοι εξώστες, σε τρεις σειρές, που φέρουν τα ονόματα μουσουργών και θεατρικών συγγραφέων από την Ελλάδα και όλο τον κόσμο. Τα βασιλικά θεωρεία ήταν εμπρός δεξιά. Η κεντρική αίθουσα διαθέτει επτά εξόδους, τεράστια μπαρόκ σκηνή και τον περίφημο πολυέλαιο από τη Μασσαλία, με τα 120 φωτιστικά, που κρέμεται από τον μοναδικό θόλο. Το θέατρο είναι τετραώροφο, με μήκος 45 μ., πλάτος 34 μ., ύψος 30 μ. Το σχέδιο του θεάτρου, που είναι γαλλικού τύπου, βασίστηκε στο Ωδείο του Παρισιού, με θερμαντικό σύστημα παρόμοιο με αυτό του Θεάτρου της Βιέννης και έχει χωρητικότητα 1.150 – 1.400 θεατών. Επηρεασμένο από τη γερμανική σχολή, εκπρόσωπος της οποίας στην Ελλάδα ήταν ο Ερνέστος Τσίλλερ, διέθετε μεγαλοπρεπές πρόπυλο, με κλίμακα, τέσσερις κορινθιακούς αρράβδωτους κίονες, αέτωμα και δώμα με δίρριχτη στέγη, αέτωμα. Πρόκειται για το μεγαλύτερο και μεγαλοπρεπέστερο θέατρο της Ελλάδας.

Όλα ξεκίνησαν στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, όταν ο Πειραιάς αριθμούσε μόλις 27.000 κατοίκους, όμως η αστική τάξη είχε το όραμα κατασκευής ενός θεάτρου αντάξιου της πόλης, που αναδεικνυόταν βαθμιαία σε πρώτο λιμάνι της Ελλάδος. Η απόφαση ελήφθη από το δημοτικό συμβούλιο, επί δημαρχίας Τρύφωνα Μουτζόπουλου, το 1882. Ο θεμέλιος λίθος του «Εθνικού Θεάτρου Πειραιώς», όπως αρχικά ονομαζόταν, ετέθη το 1884, παρουσία του δημάρχου Αριστείδη Ομηρίδη-Σκυλίτση, του πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη και του βασιλιά Γεωργίου Α΄ και άρχισαν οι εκσκαφές στην πλατεία Κοραή. Αποκαλύφθηκαν αρχαία κατάλοιπα οικίας διονυσιαστών. Ο αρχικός προϋπολογισμός προέβλεπε κόστος 450.000 δραχμών. Όμως τελικά διπλασιάστηκε. Η κατασκευή αργούσε να ολοκληρωθεί, λόγω ελλείψεως χρημάτων. Κατόπιν χορήγησης δανείου από την Εθνική Τράπεζα, το θέατρο ολοκληρώθηκε το 1895, επί δημάρχου Θεόδωρου Ρετσίνα. Η πρώτη παράσταση πραγματοποιήθηκε το 1895 με τη «Μαρία Δοξαπατρή» του Δημητρίου Βερναδάκη.

Αρχιτέκτονας ήταν ο Πειραιώτης Ιωάννης Λαζαρίμος (1849–1913), ο οποίος εργαζόταν στην τεχνική υπηρεσία του δήμου. Γεννημένος το 1849 από γονείς υδραϊκής καταγωγής, σπούδασε στο Σχολείο των Τεχνών της Αθήνας (Πολυτεχνείο) και στη Σχολή Καλών Τεχνών στο Παρίσι, υπήρξε καθηγητής στο Πολυτεχνείο, στη Σχολή Ευελπίδων Πειραιά και στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων. Έκτισε επίσης την υδραϊκή εκκλησία του Αγ. Κωνσταντίνου, σχολικά κτίρια, διάφορα οικοδομήματα, λιμενικά έργα, πλατείες, κ.α. Τα σχέδια του Λαζαρίμου προέβλεπαν γλυπτό διάκοσμο στα αετώματα του θεάτρου και ένα τεράστιο άγαλμα της μούσας Μελομένης στην πλατεία, αλλά δεν πραγματοποιήθηκαν ποτέ.

Η σκηνή του θεάτρου είναι από τις ελάχιστες σωζόμενες στην Ευρώπη με στοιχεία μπαρόκ, προσκήνιο και χώρο ορχήστρας. Το 1898 δόθηκε παραγγελία στην Τεργέστη, για παραλαβή ενδυμασιών, κοστούμιών, 400 τροχαλίων για τα σκηνικά του θεάτρου. Γύρω από το πέταλο της κεντρικής αίθουσας, βρίσκεται το πολυτελές διώροφο φουαγιέ, όπου παλαιότερα δίνονταν χοροεσπερίδες φιλανθρωπικών συλλόγων και σήμερα πραγματοποιούνται συναυλίες, εκθέσεις ζωγραφικής, εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά, κ.α. Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά έδωσε πολιτιστική πνοή στον Πειραιά και ταυτίστηκε με την ιστορία της πόλης και της Ελλάδος.

Στα Νοεμβριανά του 1916 (αποκλεισμός του Πειραιά από τις δυνάμεις της Αντάντ), καταλήφθηκε από Γάλλους στρατιώτες. Το 1922 φιλοξένησε για δύο χρόνια Μικρασιάτες πρόσφυγες. Υπέστη σοβαρές ζημιές κατά το βομβαρδισμό του λιμανιού του Πειραιά από συμμαχικά αεροσκάφη (Ιανουάριος 1944). Οι συχνές και διαφορετικές χρήσεις του θεάτρου προκάλεσαν σημαντικές φθορές. Μεγάλες ζημιές υπέστη το θέατρο από τους σεισμούς του 1981 και 1999. Το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά φιλοξένησε το Ιστορικό Αρχείο Πειραιά, την Δημοτική Πινακοθήκη, φορείς και σωματεία της πόλης, ενώ μετά το 1999 άνοιξε τις πύλες του σε πολιτικούς γάμους και εκδηλώσεις σχολείων. Επισκευές-αναστηλώσεις έγιναν το 1927, 1946–1947, 1952, 1968. Το 1980 ανακηρύχθηκε προστατευόμενο μνημείο, ως «έργο τέχνης». Με την ένταξή του στο Γ' ΚΠΣ, έγινε συνολική αποκατάσταση (2008–2013). Από το θέατρο πέρασαν διάσημοι σκηνοθέτες (Δ. Ροντήρης, Γκίκας Μπινιάρης, Σ. Νικολαΐδης, Μ. Κουνελάκης) και σημαντικοί ηθοποιοί (Α. Βεάκης, Μ. Φωτόπουλος, Β. Διαμαντόπουλος, Μ. Τραϊφόρος, Δ. Παπαμιχαήλ, κ.α.).

Η ομάδα μας ξεναγήθηκε στα θεωρεία, στα εντυπωσιακά ξύλινα ζευκτά, πάνω από το θόλο και στο φουαγιέ.

Το θέατρο ως τέχνη και ως αρχιτεκτόνημα

Το θέατρο υπάρχει στον βιοψυχισμό του ανθρώπου και ξεκινά στην ουσία από τις πρώτες θρησκευτικές, κοινωνικές, πολεμικές τελετές των προϊστορικών ανθρώπων, που συγκεντρώνονται γύρω από τον ιερέα (ένθεο άνθρωπο). Οι βάσεις της θεατρικής τέχνης πηγάζουν από τις ανθρώπινες ανάγκες για ψυχαγωγία, αντιμετώπιση του φόβου, κατανόηση του κόσμου, μετάδοση γνώσης, σύνδεσης των μελών της κοινότητας. Το κλασικό θέατρο

άνθισε στην αρχαία Ελλάδα, με σατιρικά δράματα από του Θέσπι (560 μ.Χ.), όπου με πρωτοβουλία του πρώτου του χορού, προσπάθησε να αναπαραστήσει ότι είναι ο ήρωας – θεός ενσαρκωμένος, κατά τη διάρκεια των εν άστει Διονυσίων. Ακολούθησαν οι: Φρύνιχος, Πρατίνος, Αισχύλος, Σοφοκλής, Αριστοφάνης, Μένανδρος, κ.α. Οι παραστάσεις λάμβαναν χώρα στο θέατρο, που αναπτυσσόταν στις πλαγιές λόφων, γύρω από την κυκλική ορχήστρα, με δύο εισόδους στο πλάι και σκηνικό με μόνιμη κατασκευή (την όψη ενός παλατιού), ενώ αργότερα προστέθηκαν μηχανισμοί, κ.λπ. Οι Ρωμαίοι συγγραφείς (Πλάυτος, Σενέκας, κ.α.), στρέφονται προς τον Ευριπίδη. Κτίζονται 29 μεγαλοπρεπή ρωμαϊκά αμφιθέατρα, τα οποία φιλοξενούν θεάματα, μονομαχίες, ναυμαχίες, κ.α. Η εκκλησία θέτει υπό διωγμό το θέατρο (5^{ος} – 11^{ος} αιώνας). Το θέατρο επιβιώνει σε πλατείες και ταβέρνες, με πληθώρα εκφράσεων, αλλά και μέσα στην ίδια την εκκλησιαστική λατρεία. Ξεκινούν να κτίζονται νέοι τύποι θεάτρων (Έξωτερ της Αγγλίας, 1408). Τα πρώτα υπαίθρια (ανοικτά θέατρα) δημιουργούνται στην Ελισαβετιανή Αγγλία, όπως το στρογγυλό, ανοικτό από πάνω “Globe”, με σύγχρονα τα: «Κύκνος» και «Τύχη». Στο πρώτο ανεβαίνουν σχεδόν όλα τα έργα του Γ. Σαίξπηρ, που βασίζεται στους αρχαίους δραματογράφους και σε αληθινά γεγονότα των αγγλικών βασιλικών δυναστειών. Παράλληλα, πραγματοποιούνται θεατρικές παραστάσεις, στην Ισπανία στα “Corrales”, αυλές πανδοχείων και στα γαλλικά γήπεδα τένις με προσθήκη εξέδρας. Το πρώτο κλειστού τύπου θέατρο κτίστηκε στη Γαλλία το 1548. Οι θεατρικές παραστάσεις ήταν ιδιωτικές και ελάμβαναν χώρα σε παλάτια βασιλέων και ευγενών, οι οποίοι ήταν οι χορηγοί. Το 1637, δύο Βενετσιάνοι από μεγάλες οικογένειες πατρικίων, ίδρυσαν το πρώτο ιδιωτικό θέατρο, ώστε να γίνονται δημοσίως οι παραστάσεις και οι θεατές να πληρώνουν εισιτήριο. Τα έξοδα έβγαιναν ούτως ή άλλως από τα ετήσια ενοίκια των θεωρείων που κατέβαλαν οι πλούσιοι θεατές. Σταδιακά, άνοιξαν δέκα θέατρα στη Βενετία, με κορυφαίο το “Fenice” (Φοίνικας). Το γαλλικό θέατρο ή «Κουτί των Ψευδαισθήσεων», είναι συνδυασμός κύβου (σκηνής) και κυλίνδρου (πλατείας θεατών). Τα γαλλικού τύπου θεωρεία είναι ανοικτά, ενώ τα ιταλικά είναι κλειστά.

Μετά την ξενάγηση στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, η ομάδα επισκεπτών του Συνδέσμου Συριανών κατευθύνθηκε προς τη Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά, στη συμβολή των οδών Φίλωνος και Καραολή Δημητρίου, όπου μας ξενάγησε η ευγενέστατη κ. Σαμουηλίδου. Το νεοκλασικό κτίριο του Παλιού Ταχυδρομείου, δημιούργημα του αρχιτέκτονος Εμμανουήλ Παπακωνσταντίνου, θεμελιώθηκε το 1898 και εγκαινιάστηκε το 1901, ως «...το πρώτο εν Ελλάδι, Ταχυδρομικό, Τηλεγραφικό και Τηλεφωνικό κατάστημα...» (υπουργός εσωτερικών Γεώργιος Θεοτόκης), επί δημάρχου Τρύφωνα Μουτζόπουλου. Έχει μια χαρακτηριστική κεντρική οκτάγωνη αίθουσα, με υαλόφρακτη στέγη (αίθριο), που ήταν ο κύριος χώρος εξυπηρέτησης των πελατών, ενώ περιμετρικά υπάρχουν οι θυρίδες εξυπηρέτησης. Ολοκληρώθηκε το 1912, ενώ έως το 1933 έγιναν έργα και επισκευές. Η υπηρεσία Τ.Τ.Τ. από το 1949 διασπάστηκε στον ΟΤΕ και τα μετέπειτα ΕΛ.ΤΑ. Με την ανέγερση του νέου «Καλλιμάρμαρου Ταχυδρομείου» (1973), Φίλωνος και Τσαμαδού, μεταφέρθηκε το ταχυδρομείο στο νέο κτίριο. Το Παλιό Ταχυδρομείο κρίθηκε διατηρητέο,

υπέστη σοβαρές ζημιές από το σεισμό του 1981 και αποκαταστάθηκε από το ΥΠΕΧΩΔΕ (1998–2005).

Η Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά άρχισε να λειτουργεί το 1957, ως τμήμα αρχικά της Δημοτικής Βιβλιοθήκης, στεγαζόταν στο Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, και από το 1985 είναι ανεξάρτητο τμήμα. Από τον Ιανουάριο του 2014, στον πρώτο όροφο του Παλιού Ταχυδρομείου εκτίθεται μικρός αριθμός αντιπροσωπευτικών έργων Ελλήνων ζωγράφων του 20^{ου} αιώνα, από τα 837 συνολικά έργα της συλλογής. Περιλαμβάνονται ζωγράφοι, όπως οι: Νικόλαος και Περικλής Λύτρας, Κωνσταντίνος Μαλέας, Κωνσταντίνος Ρωμανίδης, Μιχαήλ Οικονόμου, Αλέξανδρος Χριστοφής, κ.α. Στον ίδιο όροφο εκτίθενται γλυπτά της συλλογής Γεωργίου Καστριώτη (1899–1969), ανιψιού της Σοφίας Σλήμαν, ο οποίος έμεινε για μεγάλο διάστημα στη Γαλλία και δούλεψε ένα μίγμα υλικών δικής του επινοήσης. Επίσης, στον ίδιο όροφο υπάρχει η συλλογή του σκηνογράφου Πάνου Αραβαντινού (1884–1930). Έκανε καριέρα στη Γερμανία (1917–1930) και συνεργάστηκε με θέατρα του Βερολίνου, Δρέσδης, Αμβούργου, Λειψίας, Κολωνίας. Εκτίθενται μακέτες, εντυπωσιακές φωτιζόμενες μικρογραφίες σκηνογραφιών, σχέδια κοστούμιών, αφίσες. Επίσης, φιλοξενείται συλλογή έργων του λαϊκού καλλιτέχνη Σταμάτη Λαζάρου (1916–1988) με γλυπτά σε ξύλο και πέτρα. Σε αποθήκη φυλάσσονται θεατρικά κοστούμια, φωτογραφίες και προσωπικά αντικείμενα του ηθοποιού Μάνου Κατράκη (1908–1984).

Στους χώρους της Δημοτικής Πινακοθήκης υλοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά προσχολικής ηλικίας, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ξεναγήσεις.

Στο ισόγειο του κτιρίου, φιλοξενήθηκε από τον Οκτώβριο έως τα μέσα Νοεμβρίου 2023, η έκθεση του Πόντιου εικαστικού Παναγιώτη Τανιμανίδη «200 – 100 – 0, '21 – '22 – '23: τρεις πόλεμοι μακριά από το χάδι της ιστορίας». Τα έργα είναι εμπνευσμένα από την Επανάσταση του 1821, το γενοκτονικό ξεριζωμό του 1922, το ρωσοουκρανικό πόλεμο και τις μάχες στη Γάζα. Είχαμε μια μοναδική εμπειρία ξενάγησης στα έργα, από τον ίδιο το δημιουργό τους. Τα 44 γλυπτοζωγραφικά έργα του διαπραγματεύονται αφώτιστες ή ξεχασμένες πτυχές της ιστορίας. Αναδεικνύονται μορφές, όπως ο Κασομούλης, ο Νικήτας Σταματελόπουλος (Νικηταράς), ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο ιερέας Γεώργιος Εμμανουηλίδης που οδήγησε 150 συγχωριανούς από τον Πόντο στην Πρέβεζα, τα προσφυγόπουλα από τον Πόντο, από τα οποία πολλά πέθαναν από τις κακουχίες και την πείνα. Έχει στηθεί στον Πειραιά το μεγάλων διαστάσεων γλυπτό του «Πυρρίχιο Πέταγμα», μια αψίδα από βαρέλια, με την ποντιακή λύρα στο κέντρο, που το βουβό της τραγούδι διαλαλεί τη Γενοκτονία των Ποντίων και το πέρασμα από τον Πόντο στον Πειραιά. Ο πατέρας του εικαστικού διηγόταν ότι όταν έφτασαν στον Πειραιά, αυτός και τα πέντε αδέρφια του, η μάνα τους βρήκε δύο ξέσκεπα άδεια βαρέλια από μούστο και παστές σαρδέλες και έβαλε μέσα τα παιδιά, που πέρασαν έτσι μια εβδομάδα, γλείφοντας τον ξεραμένο μούστο και το αλάτι για να χορτάσουν.

Ευχαριστούμε θερμά τους ανθρώπους που μας ξενάγησαν και είχαμε πολλαπλές εμπειρίες και ερεθίσματα, κατά το πέρασμα από τον ακαδημαϊσμό,

νεοκλασικισμό του 19^{ου} αιώνα, στα ρεύματα του 20^{ου} αιώνα, έως τις μέρες μας, με τη σύγχρονη τέχνη, που έχει τη δυνατότητα να στηλιτεύει γεγονότα και να θέτει ερωτήματα και προβληματισμούς για την πορεία της ανθρωπότητας.

Βιβλιογραφία

- <https://piraeus.gov.gr> > Δημοτική Πινακοθήκη – Δήμος Πειραιά
- <https://www.dithepi.gr>
- <https://culturenow.gr>, Παναγιώτης Τανιμανίδης: Νέα έκθεση «200 – 100 – 0, '21 – '22 – '23: τρεις πόλεμοι μακριά από το χάδι της ιστορίας».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

Ο Λογαριασμός IBAN του Συνδέσμου στη ALFA BANK είναι:

GR79 0140 2380 2380 0200 1000 044

Παρακαλούμε τα μέλη μας να καταθέτουν έγκαιρα την ετήσια συνδρομή τους, ενισχύοντας το Ταμείο μας, δεδομένου ότι είναι η μόνη πηγή εσόδων που διαθέτουμε για την κάλυψη των πάγιων εξόδων του Συνδέσμου.

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ

01/10/23 - 31/12/23

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ	1000 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΣ	1000 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΖΑΦΕΙΡΙΑ ΛΑΥΡΕΝΤΙΑΔΟΥ	700 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΚΟΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	150 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΚΕΧΑΓΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	100 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΜΑΡΑΓΚΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	100 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ	50 €	ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΓΟΝΕΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ	50 €	ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΣΟΦΙΑΣ&ΝΑΣΟΥ ΧΑΝΔΑΚΑ
ΑΝΥΝΥΜΟΣ	250 €	ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

ΠΕΝΘΗ

Απεβίωσε και ετάφη στην Αθήνα όπου διέμενε το παλαιό μέλος μας και συμπατριώτοσσα Θάλεια (Θαλίτσα) Αργυράκη το γένος Ζορμπάνου.

Θερμα συλλυπούμεθα τους οικείους της

ΨΑΧΝΩ ...

Από τον Τάκη Κυριτσόπουλο

= = =

Ψάχνω τη μοίρα μου, που έχαθη,
αιώνες τέσσερις να βρω
στον φλυτζανιού το κατακάθι
και στον Ζαλόγγου το χορό.

Κι ως η ζωή θ' ανηφορίζει
σε βράχων κόγχες κι εσοχές,
ουράνιο φως θα ιριδίζει
στον φθινοπώρων τις βροχές.

Με το βιολί και με το ντέφι
και στον διάλογον την αργκό,
θα στροβιλίζομαι στα νέφη
για όσο βαστάει ένα τανγκό.

Καθώς γυρνούν τα χελιδόνια
γυρνά η ελπίδα καθενός
και όσο φεύγουνε τα χρόνια
τόσο γκριζάρει ο ουρανός.

Θα βρω καινούργιο εικονοστάσι,
για ν' ακουμπάνε οι ματιές,
κι όταν το φως θα προσπεράσει
θα 'μαι φωτιά μέσ' στις φωτιές.

ΕΝΘΥΜΟΥ

Από τον Νίκο Σαλίβερο (Σάλος)

Για τους Συριανούς έξω απ' το νησί
Υπάρχει στην Αθήνα «Σύνδεσμος Συριανών»
Προτείνω λοιπόν όχι μονάχα οι μισοί
να γραφτούν για να φωτίζουν της πατρίδας τον φανόν
/

Και όπως είπε κι' ο αρχαίος Περικλής,
(για να είσαι μερακλής)
«Δός τι και λάβεις τι».
Κι' είναι τούτο το γιατί,
μ' επίμονη κι' ανιδιοτελή μια ετήσια συνδρομή,
στο χρόνο θα κρατήσει των εθίμων η γραμμή.
/

Μες στις Αθήνας την καρδιά,
μια αίθουσα πλατιά-φαρδιά.
«Θέληση, δουλειά, χρόνος και τύχη»,
είπε ο Πλούταρχος...Και τότε «τείχη»
απόρθητα υψώνεις,
που δόξα παίρνεις και καμαρώνεις.
/

Ακόμη έπαινος και μνεία σ' όλους που «ύλη» 'δώσαν
Και ανιδιοτελώς ματώσαν,
απ' αγάπη για της Σύρας τη σαγήνη.
Και δικό μας χρέος, στων απόγονων τη μνήμη,
είν' ο συνεχής «αγώνας», όπως διδάσκει η επιστήμη
του πολέμου ..όταν έχουμε ειρήνη.
/

«Ζεστή εστία» η αίθουσα φιλοξενεί
Όποιον στην πόρτα του φανεί
Είναι σπίτι, οικογένεια, εκτός της Σύρας ζωντανή πηγή,
Είναι «τ' άσβεστο πύρ» που ζέει μ' ασβεστη φλόγα στου
Βράχου τη γή.
/

Συνάξεις, ομιλίες, γιορτές κι' εκδρομές π' αφήνουν πάντα το
κατιτίς,
μες το μυαλό του καθενός μας, πούναι «κανών» της αρετής,
Είναι η αγάπη μόνη στον κόσμο πουν δυνατή κι' απλή,
και σαν με πολλούς μοιράζεται, γίνεται πολλαπλή.
/

Κι' επειδή είναι κοινώς αποδεκτό και φυσικό, η κάθε «εστία»,
για να μένει αναμμένη συνεχώς, χρειάζεται .. «ικανή» ξυλεία.
Κι' επειδή της ελιάς το ξύλο είναι το πλέον πρόσφορο
και..βασικό,

η ΒΑΣΙΚΗ μας ΣΥΝΔΡΟΜΗ,
(σε ΕΥΡΩ και όχι σε δραχμή)
είν' η «ελιά», ζεστό να μένει πάντα το δικό μας «σπιτικό»

Αποσύνθεση

Από τον Δημήτρη Βόϊκο

===

Είναι πολύς καιρός..., τα χέρια τους παρατηρώ,
της αποσύνθεσης συμπτώματα τα πρώτα.
Μπάσες μισές ματιές, βαριές ανάσες, χνώτα,
Κοφτό κυνηγημένο βήμα, ζοφερό.

Και κάπου φαίνεται..., προχωρημένη σε πολλούς
αρρώστια αναπόφευκτη, γλοιώδης μοιάζει,
τους διαφθείρει την ψυχή, κολλά μαράζι
στις συνειδήσεις, σε καιρούς απατηλούς.

Σαπίζει πάντα τους ανθρώπους η στεριά...!
Ο ένοχος, κρυφός αγέρας π' εκφυλίζει.
Το στέριο έδαφος, που τους καταβροχθίζει.
Η σήψη διατρέχει πάνω τους, βαριά.

Κάτι να βρω ελπίζω..., στην ανάγκη να πιαστώ...!!!
Κάτι..., που επιπλέει απλά και που σαλπάρει...!
Να φύγω έτσι μακριά και να με πάρει
πέρα, σε πέλαγο πλατύ να ξανοιχτώ.

Τώρα..., που `ναι καιρός! Και το μικρόβιο της στεριάς
δεν το `χω αρπάξει ακόμη..., που αρρυθμίζει
τις καρδιές και την πυξίδα απομαγνητίζει.
σε ύφαλο μετά μας ρίχνει, μιας οργιάς!

ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΕΣ

Από τον Τάκη Κυρυτσόπουλο

